ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΙ 16 ΙΟΥΝΙΟΥ 1890 — ΕΤΟΣ Ζ'.—ΑΡΙΘ. 24

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπιστολαὶ ἐξ Ἀθηνῶν, Φιλαδέλφειος ποιητικὸς διαγωνισμός, ὑπὸ Ἰμδ.

Ἡ Παναγία, διήγημα Edmond Haraucourd. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Μαρία ἡ Πενταγιώτισσα, ποίημα Κωστῆ Παλαμᾶ (ἐκ τῶν βραβευθέντων κατὰ τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν διαγωνισμόν).

Ἡ Φαντασία, ποίημα Ἰω. Πολέμη (ἐκ τῶν βραβευθέντων κατὰ τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν διαγωνισμόν).

Ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ βασιλέως Θιβώ, (Βιρμανικαὶ ἀναμνήσεις). Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ Α.

Ὁ βασιλεὺς Ἄπεπις, μυθιστορία Victor Cherbuliez. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη. (Συνέχεια).

Χωριάτης καὶ Ἄλογο, Ρωσικὴ φιλολογία. Μῦθος Κριλώφ, ὑπὸ Η. Α. Ἀξιώτου.

Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά.—Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.

Ἰδιαίτερα Γράμματα.

Νέα Βιβλία.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Τῇ 10ῃ Ἰουνίου 1890

Ἡ συμβουλὴ τοῦ εἰπόντος τὸ «μὴ κατώκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελομένους», ἐλησμονήθη φαίνεται καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ποιητῶν, ἄλλως δὲν θὰ ἦτο κατὰ τὰ τρία τέταρτα κενὴ ἡ αἴθουσα τοῦ Ζαππείου σήμερον τὴν πρωΐαν, ὅτε ἐτελεῖτο ἐν αὐτῇ ὁ φιλαδέλφειος ἀγών. Τοὐναντίον καὶ τὸ ἓν τέταρτον μόλις τῶν ἐν Ἀθήναις ἂν παρευρίσκετο, μὰ τὴν μικράν μου πεῖραν, θὰ ἦτο πολὺ στενὴ δι' αὐτοὺς ἡ εὐρυτάτη αἴθουσα. Ἀλλά, φαίνεται, αἰτία τῆς ἀπουσίας τῶν μάλιστα ἐνδιαφερομένων, δὲν ἦτο τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος. Αἱ κακαὶ γλῶσσαι—θὰ ἔμαθες δὲ βεβαίως, ὅτι ὑπάρχουσι πολλαὶ τοιαῦται παρ' ἡμῖν,—ἄλλα λέγουσι. Βεβαιοῦσι λ.χ. ὅτι τὰ σμήνη τῶν ποιητῶν ἀποφεύγουσι νὰ παρίστανται εἰς τοιούτους ἀγῶνας, ἵνα μὴ λεχθῇ, ὅτι ἀτομικῶς ἐνδιαφέρει αὐτοὺς τὸ ἀποτέλεσμα, ἵνα μὴ ἐκτεθῶσι τέλος, ὅτι διηγωνίσθησαν καὶ... ἀπέτυχον. Καὶ περὶ τῆς ἐλλείψεως ἄλλου φιλομούσου ἀκροατηρίου ὑπάρχει ἐπίσης μία κακολογία, ὅτι δηλαδὴ ὁ εἰσηγητὴς δὲν εἰργάσθη πρὸς τοῦτο. Δὲν μετέβη εἰς τὰς φιλικάς του οἰκογενείας, δὲν ἔστειλεν ἡμιεπισήμους προσκλήσεις δεξιὰ καὶ ἀριστερά, δὲν ἐξήντλησε τέλος τὰ φιλικά του μέσα πρὸς ἀπόκτησιν ἀκροατῶν. Αὐτὰ λέγουσιν αἱ κακαὶ γλῶσσαι, ἀλλ' ἐγώ, φίλε μου, δὲν ἐννοῶ κατ' οὐδένα λόγον οὔτε νὰ τὰ παραδεχθῶ οὔτε κἂν νὰ τὰ ἐπαναλάβω.

Διὰ νὰ σοὶ δώσω δὲ χαρακτηριστικώτερον δεῖγμα τῶν λεγομένων, ἀρκεῖ νὰ προσθέσω, ὅτι ἐκ μὲν τῶν κριτῶν ἀπουσίαζε τὸ ἓν τρίτον ἐκ δὲ τῶν βραβευθέντων τὰ δύο δεύτερα.

* * *

Φαντάσθητι, φίλε μου, πόσον ἀχάριστον εἶνε τὸ ὡραῖον τοῦτο φῦλον. Χάριν αὐτοῦ χορδίζονται αἱ λύραι καὶ τονίζονται τὰ περιπαθῆ ἄσματα· χάριν αὐτοῦ εἰς ἰσομεγέθη μέρη κόπτονται οἱ στεναγμοί, ὅπως ἀποτελέσωσι τοὺς ἐρωτικοὺς στίχους· αὐταὶ εἶνε αἱ μοῦσαι αἱ ἐμπνέουσαι καὶ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν των ἔπεμψεν ὁ Θεὸς τοὺς ποιητὰς εἰς τὸν ἀγνώμονα τοῦτον κόσμον. Καὶ ὅμως, ἀντὶ νὰ πληροῦται ἡ αἴθουσα πτερῶν κυμαινομένων, ἐσθήτων εὐωδιαζουσῶν, ὀφθαλμῶν ἀκτινοβόλων, χειλέων κοραλίνων κτλ. μόλις πέντε ἢ ἓξ—ἐκ τῶν ὁποίων οὐδεμία ἐξ ἐπαγγέλματος λογία, δύο δὲ ξέναι—μόλις αὐταί, ἐντρεπόμεναι μάλιστα, ὅτι εὑρέθησαν εἰς ξένα νερά, σχηματίζουσι τὴν ποιητικὴν κιγκλίδα, ἥτις χωρίζει τὴν δάφνην ἀπὸ τοὺς ἀθλητάς, ἥτις χωρίζει τοὺς πεζοὺς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐπὶ μικρᾶς ἐξέδρας καθημένων κριτῶν.

Ἐπὶ τῆς διὰ κυανολεύκων σημαιῶν κεκοσμημένης ἐξέδρας, τὸ βῆμα, ἡ δαφνηφόρος τράπεζα, ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων, ἐκ τῶν κριτῶν κ.κ. Ροΐδου, Πολίτου καὶ Προβελεγίου οἱ δύο τελευταῖοι καὶ ὁ κ. ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργός. Παρετηρήθη ἡ παράδοξος ἀπουσία τοῦ κ. ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς παιδείας, ὅστις τακτικώτατα παρίσταται εἰς τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὸν κλάδον του, ἀφοῦ καὶ εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον μετέβη ἐσπεραντινά, καθ' ἣν ἕνεκα τοῦ ἀνέμου, ἀνεβλήθη ἡ παράστασις τοῦ Ἰταλικοῦ.

Κάτω δὲ ἐπὶ τῶν θρανίων ἑκατοστὺς ἀκροατῶν, τῶν πλείστων τόσον νεαρῶν, ὥστε ἀντίθεσιν παράδοξον νὰ προξενῇ ἡ συνανάμιξις τεσσάρων πέντε γερόντων, κρυφῶν ποιητῶν ἴσως.., ὧν τὶς οἶδεν ἂν δὲν ἔπαλλεν ἡ γηραιὰ καρδία εἰς τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνόματος τέκνων πνευματικῶν, ποιητικῶν πρωτολείων...

* * *

Ὁ εἰσηγητὴς κ. Προβελέγιος, ὁ γνωστὸς τρυφερὸς καὶ πλήρης αἰσθήματος ποιητής, εἶνε ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς τῶν κριτῶν. Καταλαμβάνει τὸ βῆμα καὶ ἀνοίγει τὴν ἔκθεσίν του. Ἐὰν αἱ καρδίαι ἦσαν κώδωνες, οὐδὲ λέξις του βεβαίως θὰ ἠκούετο· πολλὰ βλέμματα πλήρη προσδοκίας ἐναγωνίου, προσηλοῦνται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ γίνεται τὸ στόμα του θύρα, ἐξ ἧς γλυκὺς ἄγγελος θὰ ἐξέλθῃ δι' ἕνα ἢ δύο καὶ μαῦρος διάβολος διὰ τοὺς λοιποὺς.

Οὐδ' ἀπὸ στόματος ἐρωμένης ἀναμένεται γλυκύτερον σ' ἀγαπῶ ἐκείνου, ὅπερ θὰ προφέρῃ ἐξ ὀνόματος τῆς ποιητικῆς Μούσης εἰς ἐραστὴν ἀναμένοντα. Ἡ πλήρης γαλήνης ὄψις του, ἀπελπίζει ἐν τούτοις, τοὺς θέλοντας νὰ διεισδύσωσιν ἐν τῇ ψυχῇ του καὶ ὑποκλέψωσι μίαν ὥραν πρὶν τὸ μυστικόν του. Μυστικὸν ἀληθῶς. Οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸν νικητήν, πρᾶγμα πολὺ παράδοξον εἰς τὰ χρονικὰ τῶν τελευταίων ποιητικῶν διαγωνισμῶν. Ἐνθυμοῦμαι, φίλε μου, ὅτι ταξειδεύων ποτὲ καὶ εὑρισκόμενος εἰς ἱκανῶς ἀπέχουσαν ἑλληνικὴν πόλιν, καθ' ἣν ἡμέραν ἐτελεῖτο ἐνταῦθα ποιητικὸς διαγωνισμός, ἔπλασα τηλεγράφημα περὶ τοῦ ἀποτελέσματος, τοῦ ὀνόματος τοῦ ποιήματος, τοῦ ὀνόματος τοῦ ποιητοῦ καὶ τὸ ἐδημοσίευσα μάλιστα ἐν φιλικῇ ἐφημερίδι, τοῦθ' ὅπερ θὰ μοὶ προσεπόριζε φήμην μάντεως, ἂν ἐξετιμῶντο ἀκόμη οἱ μάντεις ἐν τῇ ἐποχῇ μας... Σοὶ ἔλεγον λοιπόν, ὅτι τοῦ νικητοῦ τὸ ὄνομα οὐδεὶς ἐγίνωσκε· μόνη ἡ ἀπατηλὴ ἐλπὶς ἐψιθύριζεν εἰς τὰ ὦτα παντὸς διαγωνιζομένου τὸ ἰδικόν του.

* * *

Παραδόξως ὁ εἰσηγητὴς ἄρχεται διὰ δικαιολογίας τῶν ποιητικῶν ἀγώνων. Ἄκουσε: Λέγει εἰς τί χρησιμεύουσιν οὗτοι «ἐν χώρᾳ, ὅπου ἡ μὲν ἐπιστήμη τοῦ καλοῦ δὲν διδάσκεται ἀκόμη ὅπως ἀλλαχοῦ, ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἡ δὲ κριτικὴ ἐπιστήμη δὲν κατέλαβεν ἀκόμη ἐν τῷ τύπῳ τὴν ἐπίσημον καὶ μόνιμον αὐτῆς θέσιν.»—Εἰς τί λοιπόν; «—Γίνονται πρόξενοι μεγίστης ὠφελείας ὡς ἀναπληροῦντές πως τὴν ἔλλειψιν ταύτην, ὅταν οἱ ἑκάστοτε κριταὶ ἐπιτελῶσιν εὐσυνειδήτως τὸ ἑαυτῶν καθῆκον. Διότι αἱ παρ' αὐτῶν ἐκφερόμεναι καλλιτεχνικαὶ παρατηρήσεις καὶ εἰλικρινεῖς συμβουλαὶ καὶ ὁδηγίαι, δύνανται *κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον* νὰ χειραγωγήσωσι τοὺς νεαροὺς καὶ πρωτοπείρους ποιητὰς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας».

Ἐὰν εἶχον δίκην τινὰ καὶ ἦτο δικηγόρος ὁ κ. Προβελέγιος, βεβαίως δὲν θὰ τῷ τὴν ἐνεπιστευόμην. Ἐκ τῶν διαδίκων ὑποτίθεται πάντοτε, ὅτι εἷς ἔχει τὸ ἄδικον, ἂν δὲ ὁ εἷς οὗτος ἤμην ἐγώ, πολὺ κακῆς ὑπερασπίσεως θὰ ἐτύγχανον... τοὐλάχιστον, οἵας καὶ οἱ ποιητικοὶ διαγωνισμοί. «Ἀναπληροῦντές πως... ὅταν... κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον...» ἀλλὰ τότε δὲν χρησιμεύουσι ποσῶς· ἢ μᾶλλον εἶνε ἐπιζήμιοι, ἀφοῦ καταναλίσκουσι τὰς πολυτίμους ὥρας τοῦ εἰσηγητοῦ εἰς ἐφεύρεσιν δικαιολογητικῶν ἐπιχειρημάτων!

Ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ κ. Προβελέγιος εἶνε ποιητὴς καὶ δὲν τὸ ἐλησμόνησε καλούμενος ὡς κριτής· περιέβαλλε λοιπὸν δι' ὡραίου ἐνδύματος ἰδέαν, ἥτις ἂν ἀπεξεδύετο, γυμνή, θὰ μᾶς ἔλεγεν:

« Ἐν χώρᾳ ὅπου δεκάδες ἐτελέσθησαν ποιητικῶν διαγωνισμῶν, διπλοῖ δὲ καὶ τριπλοῖ καὶ δεκαπλοῖ στέφανοι δάφνης περιβάλλουσι

τὰ μέτωπα πολλῶν ὀλυμπιονικῶν, *ὅταν* ἀντὶ ἄλλων ᾀσμάτων ψάλλει ὁ λαὸς τεμάχια τοῦ *Λεμπλεμπιτζῆ* καὶ βλέπει παριστανομένους τοὺς τυμπανιαίους *Μιλωνάδες* — ἀποβαίνει ἀσθενὲς *κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον* πᾶν ἐπιχείρημα πρὸς δικαιολογίαν μέτρου, φιλοτίμως μὲν λαμβανομένου ὑπὲρ τῆς ποιήσεως ἀλλὰκαταδειχθέντος ἀνωφελοῦς. Ἐπειδὴ ὅμωςκαλούμεθα νὰ κρίνωμεν... θὰ κρίνωμεν. Τί νὰ γείνῃ!»

Καὶ βιαζόμενος νὰ ἀποφύγῃ ἄλλας συμπληρωτικὰς δικαιολογίας, ἐπωφελεῖται τοῦ φαινομένου, ὅπερ παρουσιάζουσιν αἱ ὑπὸ κρίσιν συλλογαί, ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ γεγραμμέναι αἱ πλεῖσται, ὅπως ἐξάρῃ τὴν ἐπικράτησιν αὐτῆς, λησμονήσας ἐν τῇ βίᾳ του, ὅτι κριτὴς τῶν ποιημάτων ἐκλήθη οὐχὶ δὲ τῆς γλώσσης ἐν γένει, οὐδὲ διαιτητὴς ἐν ζητήματι, ὅπερ δέον νὰ λυθῇ κανονικῶς καὶ οὐχὶ δι᾽ ἐπεμβάσεων! Ἐγώ, φίλε μου, τρέφω ἰδιαιτέραν συμπάθειαν πρὸς τὴν δημώδη ἀλλὰ μὲ ἀρέσει καὶ τὸ δίκαιον. Ὅταν ἀπὸ τοῦ βήματος ὁ κριτὴς τῆς ποιήσεως λέγει: »Ἡ δὲ ἀνακαίνισις τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως, ὑπὲρ ἧς πολλοὶ καὶ καλοὶ ποιηταὶ εἰς μάτην ἐμόχθησαν ταφέντες ὑπὸ τὰ ψυχρὰ σάβανα τῆς καθαρευούσης, βεβαίως θέλει ἐπιτευχθῇ ἐν μέλλοντι χρόνῳ διὰ τῆς δημώδους· διὰ ταύτης θέλει ἐγκεντρισθῇ εἰς τὸ ἀσθενικὸν δένδρον τῆς ποιήσεώς μας νέος καὶ εὔρωστος χυμός, ὁ χυμὸς τῆς ποιήσεως, τῆς ὁποίας τὸ ἰδεῶδες κυοφορεῖται εἰς τὰ σφριγῶντα σπλάγχνα τῆς δημώδους γλώσσης. Τὸ ἐρατεινὸν τοῦτο ἰδεῶδες ὑπνώττει ἐκεῖ, ὡς ἡ μαγευμένη βασιλοπούλα τῶν παραμυθίων, ἀναμένουσα τὸν τολμηρὸν ἐραστήν, ὅστις μὲ ἓν διάπυρον φίλημα θέλει ἀφυπνίσῃ αὐτὴν εἰς ἄφατον κόσμον ἑλληνικοῦ φωτὸς καὶ ἁρμονίας.»

Ὅταν λέγῃ τοιαῦτα ὁ κριτὴς δὲν παρουσιάζεται μὲ τρυτάνην οὐχὶ ἁπλῶς μεροληπτικήν, ἀλλὰ ἐντελῶς ἐστερημένην τῆς ἑτέρας πλάστιγγος; Ἐγὼ θὰ ηὐχόμην ἐγκαρδίως ὅλα ταῦτα νὰ συμβῶσιν, ὅπως τὰ λέγει ὁ κ. Προβελέγιος· ἀλλὰ πρὶν ἢ ἡ εὐχὴ καταστῇ πρᾶγμα, εἶνε δίκαιον νὰ λέγωμεν; Κύριοι ποιηταί, ἄφετε τὰ σάβανα τῆς καθαρευούσης· ἡ ἀνακαίνισις βεβαίως θέλει ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς δημώδους! Καὶ ὁρκίζεται ὁ κριτής, ὅτι τὸ ἰδεῶδες τῆς ποιήσεως κυοφορεῖται μόνον εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς δημώδους; Καὶ δὲν φοβεῖται μὴ τυχὸν πλανώμενος πλανήσῃ καὶ πάντας τοὺς ὀρεγομένους δάφνης ἐν ἄλλοις διαγωνισμοῖς;

•

Μήτε ὀλίγοι, μήτε πολλοί, φίλε μου, ἦσαν οἱ διεκδιδοῦντες τὴν δάφνην... καὶ τὸ γέρας· τριάκοντα ὀκτὼ μόλις. Εἰς τρεῖς δὲ δωδεκάδας ἀκριβῶς ἀνέρχονται αἱ χυλόπηται, ἃς ἐμαγείρευσαν ἑαυτοῖς οἱ ὑποψήφιοι δαφνηφόροι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καί τινες «τυφλούμενοι τοσοῦτον ἐκ τῆς στοργῆς πρὸς τὰ ἴδια τέκνα, ὡς εἶπεν ὁ εἰσηγητής, ὥστε ὄχι μόνον νὰ μὴ ἀντιλαμβάνωνται τῆς δυσμορφίας των, ἀλλὰ νὰ τολμῶσιν νὰ πέμπωσιν αὐτὰ καὶ εἰς ἀγῶνα κάλλους.»

Διήρεσε δὲ τὸν ὅλον ποιητικὸν θερισμὸν εἰς τρεῖς κατηγορίας. Τῆς πρώτης μόνον ἀξιανάγνωστον εὗρεν.. τὰς ἐπιγραφάς.

Ἐθαύμασα, φίλε μου, τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἐγκράτειαν καὶ θὰ σοὶ εἴπω, ἐν ὀλίγοις, τὰς περὶ αὐτῆς σκέψεις μου.

Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν του, ποῦ νὰ ἀφήσω ἀνεκμετάλλευτα τὰ ἀδαμαντωρυχεῖα, ἅτινα περιέκλειον τόσαι συλλογαί! Ἀκόμη θὰ ἐγέλων καὶ ἐγὼ καὶ σὺ εἰς τὴν ἐπίδειξιν τῶν θησαυρῶν των. Θὰ ἐστρατολόγουν ἐκεῖθεν συντάγματα χωλῶν στίχων, κωφαλάλων ἰδεῶν, θὰ ἵδρυον πτηνοτροφεῖα κοράκων, οὓς ἐξέπεμψαν ὡς ἀηδόνας καὶ θὰ ἠρίθμουν ἀκόμη τὰς χελώνας, αἵτινες ἐξελήφθησαν ὡς πήγασοι. Θὰ ἔκαμνον, ὅτι πάντες οἱ πρὸ αὐτοῦ, οἱ ἐκμεταλλευθέντες τὴν ποιητικὴν τῶν ἀνθρώπων δυστυχίαν, ἵνα ἐπιδείξωσιν εὔκολον πνεῦμα εἰς λογαριασμόν, τίς οἶδε, δειλῶν, ἴσως νεοσσῶν, οὓς ἄκαιρος σάτυρα εἶνε ἱκανὴ νὰ κατασυντρίψῃ. Ὁ εἰσηγητής, ὁμολογῶ, ὅτι ἐν τῷ οὐσιωδεστάτῳ τούτῳ ζητήματι καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν προκατόχων του ἐγένετο κατὰ πολὺ ἀνώτερος. Ἤρεμος, γλυκύς, δὲν ἐγέλασε μὲ τοὺς ἀσθενεῖς οὐδὲ ἐγρονθοκόπησε τοὺς ἰσχυρούς, ἵνα ἐπιδείξῃ ἀνωτέραν δύναμιν.

Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπήγαγε τά: Ἀγροδίαιτα, Τὰς τέσσαρας στιγμάς, Τὰς Ἐμπνεύσεις, Μετὰ τῶν ἄλλων, Ἰωνικὰ ᾄσματα, καὶ τὸν Ἔρωτα τοῦ Κλέφτη συλλογὰς ἀξίας μνείας ὅπως δήποτε, ἀλλ᾽ ἀναξίας βραβείου. Περὶ ἑκάστης τούτων ἐξέφερε σεμνάς τινας παρατηρήσεις ἀποκαλέσας τέλος αὐτὰ μέτρια, βαθμόν, ὃν δικαίως ἐθεώρησε καταδικαστικὸν διὰ ποιήματα. Ἂν, εἶπεν, εἰκών τις ἢ ἄγαλμα καὶ μέτριον ὄν, δύναται κἄπως νὰ χρησιμεύσῃ εἰς διακόσμησιν δευτερευόντων δωματίων, ποίημα μέτριον ὅμως οὐδένα ἔχει λόγον ὑπάρξεως.—Ἐννοεῖται, ὅτι ἀπὸ τοῦ μετρίου καὶ ἄνω ὑπάρχουσι πολλοὶ βαθμοί...

Ὑπεράνω τῶν μετρίων, μία τίθεται συλλογή: *Τὰ ἀγροτικά.*

Στίχοι δημώδεις, κατὰ τὸ πλεῖστον ἄπταιστοι· φαντασία καὶ χάρις καὶ ἄρωμα δημώδους ποιητοῦ εἶνε πανταχοῦ τοῦ ἔργου ἐπικεχυμέναι. Ἀλλ᾽ ἡ πολλὴ προσήλωσις εἰς τὰ δημώδη πρότυπα ζημιοῖ τὸν ποιητήν, ὅστις φαίνεται δὲν ἐχειραφετήθη ἀκόμη, ὥστε νὰ τανύσῃ τὰ πτερὰ τῆς ἐλευθερίας πρὸς τὸν εὐρὺν καὶ ποικίλον κόσμον τῆς ποιήσεως. Ὁμοιάζει τὸ πτηνόν, ὅπερ γεννηθὲν ἐντὸς εὐθαλοῦς ἀγροῦ δὲν ὑποπτεύει ἔτι, ὅτι πέραν τῶν φραγμῶν αὐτοῦ διανοίγεται ἡ μεγάλη, ἐλευθέρα περικαλλὴς πλάσις.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἔρχονται αἱ δύο ἀριστεύουσαι ἐκ τῶν συλλογῶν, αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν ἀνωτέραν καὶ εὐρύτερον κριθεῖσαν κατηγορίαν. *Τὰ Μάτια τῆς ψυχῆς μοι* καὶ *Τὰ Ἐρείπια*. Ἐν τούτοις «αὔρα ζωογόνος ἀναψύχει τὰ στήθη καὶ ἡδύνουσι τὰς ἀκοάς μας ἀληθεῖς ποιητικοὶ φθόγγοι, οὓς ἀναδίδει ἡ δημώδης λύρα ποιητῶν ἐμπνευσμένων. Οἱ προηγουμένως κριθέντες ποιηταὶ (ἐκτὸς τοῦ τῶν Ἀγροτικῶν) εἶνε ἀσθενὴς ἀπήχησις τοῦ παρελθόντος, οὗτοι δέ, τὸ παρὸν καὶ τὸ εὔελπι προανάκρουσμα τῆς μελλούσης ἑλληνικῆς ποιήσεως».

Καὶ μετὰ τὸν γενικὸν τούτων ὁρισμὸν ὁ εἰσηγητὴς εἰσέρχεται εἰς λεπτομερεστέρας ἀναλύσεις, ἐπὶ ἑκάστης τῶν ἄνω συλλογῶν, ἀναγινώσκων ἀποσπάσματα ἢ ὁλόκληρα ποιήματα, ὧν ὑπέροχα ἐκρίθησαν, Ἡ *Πενταγιώτισσα* τῆς πρώτης καὶ ἡ *Φαντασία* τῆς δευτέρας.

Τινὰ τούτων παράγουσι βαθυτάτην ἐντύπωσιν, διότι οἱ εἰδότες ἀρχίζουσι ν᾽ ἀναγνωρίζωσι, νὰ ὑποθέτωσιν, ὅτι ἀναγνωρίζουσι τοὺς ποιητάς.

Τέλος συνοψίζων τὰς κρίσεις του ὁ εἰσηγητὴς περὶ μὲν τῶν *Ματιῶν τῆς ψυχῆς μου* λέγει:

Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐμφαίνει ποιητὴν δόκιμον καὶ βαθύν, ὅστις τανύει τὰς πτέρυγας πρὸς ὑψηλὰ ἰδεώδη, ἀλλὰ δὲν ἐξικνεῖται πάντοτε μέχρις αὐτῶν καὶ ὅστις ἀμελῶς ἔχων περὶ τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν δὲν περιβάλλει πάντοτε τὰ πλάσματά του τὸν τύπον τοῦ ὁποίου ταῦτα εἶνε δεκτικά. Τὸ ρεῦμα τῆς ποιήσεώς του ῥέει πλατύ, ἀλλ᾽ ἐνιαχοῦ εἶνε ἀκανόνιστον καὶ ὑπερπηδᾷ τὰ ὅρια, τὰ ὁποῖα ἡ φύσις ἀπαιτεῖ καὶ τάσσει ἡ τέχνη, ἥτις διὰ τοῦ περιορισμοῦ δίδει μείζονα ἐλευθερίαν καὶ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν εἰς τὴν ἰδέαν, ἥτις, κατὰ τὸν Γερμανὸν ποιητὴν Γάϊβελ, εἶνε ῥέον ὕδωρ, ἀλλὰ περιοριζομένη ὑπὸ τῆς τέχνης, γίνεται ἀδάμας ἐξαστράπτων.

Περὶ δὲ τῶν *Ἐρειπίων* καταλήγει ὡς ἑξῆς:

Γλῶσσα κομψὴ καὶ γλαφυρά, ἄμεμπτος στιχουργία, πλουσία ὁμοιοκαταληξία, ῥυθμοὶ εὐπετεῖς, συμμετρία καὶ χάρις καὶ ἐν γένει ἐντέλεια μορφῆς ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν ποιητικὴν σύλληψιν διακρίνουσιν ὑπὲρ πάσας τὰς λοιπὰς τὴν συλλογὴν ταύτην.

Ἤδη ἡ περιέργεια ἐκορυφώθη. Τὸ ἐνδιαφέρον κατέστη τόσον ζωηρόν, ὥστε μολονότι εἶχεν ἀποσυρθῇ ἐκ τοῦ βήματος ὁ εἰσηγητὴς καὶ σιγὴ βραχεῖα ἐπεκράτησεν ἀντήχουν ἔτι εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν αἱ τελευταῖαι λέξεις του: Κρίνεται ἄξιος μὲν ἐπαίνου ὁ ποιητὴς τῶν *Ἀγροτικῶν* βραβεύονται δὲ ἐν ὁμοψηφίᾳ διχοτομουμένης τῆς δάφνης καὶ τοῦ ἄθλου, οἱ ποιηταὶ τῶν *Ματιῶν τῆς ψυχῆς μου* καὶ τῶν *Ἐρειπίων*.

Ἤδη τὸ γλυκὺ αἴσθημα τῆς συμπαθείας πρὸς τοὺς νικητὰς πληροῖ τὰς καρδίας πάντων· ἴσως καὶ αὐτῶν ἔτι, ὧν τόσον πικρῶς διεψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες καὶ οἵτινες ἀπὸ ὥρας εἶχον θάψῃ τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς...

Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων μετ᾽ ἀσυγγνώστου βραδύτητος—ἐν σχέσει πρὸς τὸ κοινὸν ἐνδιαφέρον—ἀνοίγει τὸν φάκελλον, ἐν ᾧ κρύπτεται τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ τῶν *Ματιῶν τῆς ψυχῆς*.

— Κωστῆς Παλαμᾶς! ἀναγινώσκει. Ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα ὑποδέχονται τὸ ὄνομα τοῦ καὶ πέρυσι στεφθέντος ποιητοῦ.

— Ἰωάννης Πολέμης! ἀναγινώσκει ἀνοίγων τὸν φάκελλον τοῦ ποιητοῦ τῶν *Ἐρειπίων*, καὶ τὰ χειροκροτήματα ἐνθουσιωδέστερα ἐπαναλαμβάνονται, συγκίνησις δὲ βαθυτάτη καταλαμβάνει τοὺς πάντας, ὅτε ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς ἐξέδρας ὁ σεβάσμιος πατὴρ τοῦ προσφιλοῦς ποιητοῦ, ἵνα λάβῃ ἀντὶ τοῦ ἀπόντος ἐν τῇ ξένῃ υἱοῦ του, τὸ γέρας καὶ τὴν δάφνην, δι᾽ ἧς στέφονται ἡ ποιητικὴ ἀξία τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ἡ πατρικὴ στοργή.

Ἀπόντος δ᾽ ἐπίσης καὶ τοῦ κ. Παλαμᾶ διπλῆν ἀπέκτησεν ἀξίαν ἡ δάφνη του, δοθεῖσα αὐτῷ βραδύτερον ὑπὸ τῆς κ. Πολίτου.

•

Καὶ οὕτω δύο πάλιν ἐστεφανώθησαν λύραι. Πολὺ ἀργὰ ὅμως, διότι πολὺ πρὸ τῶν ἑλλανοδικῶν τὰς εἶχε στέψῃ διὰ τῆς θερμῆς ἀγάπης της ἡ κοινωνία, ἡ περιβάλλουσα διὰ παγερᾶς ἀδιαφορίας τόσους ἄλλους δαφνηφόρους...

Ἰμδ.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ

(Διήγημα)

Ὑπῆρχέ ποτε — πρὸ πολλοῦ καιροῦ — ζωγράφος τις, ἔχων εὐγενῆ ψυχὴν καλλιτέχνου καὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἀγαπῶν τὴν τέχνην του. Τὴν ἐλάτρευε καὶ τὴν ἐκαλλιέργει δι᾽ ἑαυτὸν καὶ μόνον, βλέπων ἐν αὐτῇ σκοπὸν τοῦ βίου καὶ οὐχὶ τὴν πρὸς τὸν πλοῦτον ἢ τὴν φήμην ἄγουσαν. Ἄλλως οὐδέποτε ἐξήλεγξε τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ αἰσθάνεσθαι· ἁπλῶς ᾐσθάνετο οὕτω καὶ κατὰ τὴν φύσιν αὐτοῦ ἔζη. Ὅταν ἐφαντάζετο τὸ ὡραῖον, προσεπάθει μετὰ ζήλου νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ, ἀδιαφορῶν ἐντελῶς πρὸς τὰς καλὰς ἢ κακὰς σκέψεις, ἃς θὰ προεκάλει πέριξ αὐτοῦ. Ἠρεύνα καὶ ἠγάπα, τουτέστιν ἠρεύνα ἑαυτὸν καὶ ἠγάπα τὸ ὄνειρόν του.

Τοῦτο τάχιστα τὸν ἔφερεν εἰς ἀπομόνωσιν: νὰ ζῇ τις καθ᾽ ἑαυτόν, εἶνε ὡς νὰ ζῇ μακρὰν τῶν ἄλλων. Περιεφρονεῖτο λοιπὸν ἱκανῶς· ἡ δὲ ἀξία του ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε οὐδεὶς ἐφαντάζετο αὐτήν.

Ἀλλὰ καὶ τί τῷ ἔμελεν; Ἐὰν ἐκ τύχης διήγειρεν εἰλικρινῆ θαυμασμόν, συνεκινεῖτο μᾶλλον ἢ ἐκολακεύετο, κρίνων ἀφελῶς, ὅτι συνήντησε διάνοιαν ὁμοίαν πρὸς τὴν ἰδικήν του, ὅτι ἐγνώρισε φίλον. Ἔζη ἐν τῷ κόσμῳ χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζῃ καλῶς, διότι μόνον διὰ τῆς διανοίας του τὸν ἠτένιζεν· οὕτως ἐθεώρει αὐτὸν καλόν, γλυκύν, γαληνιαῖον, ὅπως ἡ ψυχή του. Διὰ τὸν ὀνειροπόλον τοῦτον, τὰ πάντα μετεβάλλοντο εἰς πηγὰς ὀνείρων· ἡ ἡδονὴ τῶν ἄλλων διερχομένη κατέλειπεν αὐτῷ εὐδαιμονίαν· ἡ δυστυχία ἐναπέθετεν ἐν τῇ καρδίᾳ του συμπάθειαν καὶ θλῖψιν· αἱ εὐγενεῖς πράξεις τῷ ἐνέπνεον γενναιότητα, ἔμενε δὲ ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὰς κακάς, διότι δὲν τὰς διέκρινεν· ἐὰν δέ τις ἐζήτει νὰ τῷ ὑποδείξῃ ταύτας, ἀπέβαινε μάταιος ὁ κόπος· δὲν τὸν ἠννόει.

Κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀργίας ἐξήρχετο τῆς πόλεως καὶ ἐζήτει ἀναψυχὴν ἐν τῇ γαλήνῃ τῶν ἀγρῶν· μόνον τὰ ἤρεμα θεάματα ἔτερπον αὐτόν· ἐθαύμαζε τὸ λυκόφως, τὰ παιγνίδια τῶν παιδίων, τὸ βλέμμα τῶν παρθένων καὶ τὰς συνωρίδας τῶν βοῶν, αἵτινες ἐρχομένης τῆς νυκτός, σταματῶσιν, ἵ.α βυθίσωσι τὰ στίλβοντα ῥύγχη των ἐν τῷ ὕδατι τῶν ρυάκων, ἐν οἷς ἐγκατοπτρίζεται ὁ οὐρανός.

Λοιπὸν ἑσπέραν τινά, καθ᾽ ἣν ὥραν αἱ ἀγέλαι ἐπανήρχοντο ἐν τῷ σηκῷ, ὁ καλλιτέχνης ἡμῶν εὑρέθη πρὸ κρήνης, κειμένης πλησίον τῆς πόλεως.

Νεάνις τις εἶχεν ἀφήσῃ χαμαὶ ἐπὶ τῆς γῆς τὰς πλήρεις στάμνους της καὶ καθήσασα ἐπὶ τοῦ λιθίνου διαζώματος ἀνεπαύετο, πρὶν ἢ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν της.

— Ἐν στάσει πλαγείας κατατομῆς, τὸ σοβαρὸν καὶ μελαγχολικὸν πρόσωπόν της, φωτοβόλον ἐκ τῶν ἀντανακλάσεων τοῦ δύοντος ἡλίου, διεγράφετο ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ οὐρανοῦ, ὁ δὲ ἥλιος, χαμηλὰ καὶ ὄπισθεν αὐτῆς κεκρυμμένος, ἐξηκόντιζε πρὸς τὰ νέφη ὑποτρεμούσας λάμψεις· αἱ ἀκτῖνες συμπλεκόμεναι μετὰ τῆς ξανθῆς κόμης τῆς κόρης, ἐσχημάτιζον τρέμον ἀκτινωτόν, μὲ τὴν λαμπρὰν δὲ ἐκείνην λάμψιν, ὡμοίαζεν ἡ κόρη πρὸς τὰς ἁγίας τοῦ παραδείσου.

Ὁ ζωγράφος ἐπλησίασεν, ἵνα τὴν παρατηρήσῃ ἐν ἀνέσει· αὕτη δὲν ἐκινήθη: προσηλωμένη, ἐν ρεμβασμῷ, δὲν τὸν εἶδεν. Εἶχε τὸ μέτωπον λεῖον, τὴν ρῖνα λεπτήν, τὸ βλέμμα εὐθύ, τὸ στόμα ἄνευ μειδιάματος. Σοβαρὰ ὡς ἡ ἑσπέρα εὑρίσκετο ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς αὐτήν, ἦτο μέρος της, τὴν συνεπλήρου καὶ λαμβάνουσα ποίησιν παρ᾽ αὐτῆς, ποίησιν ἐπίσης τῇ ἀπέδιδε. Παρίστα ἀληθῶς τὴν θρησκείαν. Τὸ ἤρεμον τῆς στάσεώς της ἐξέφραζε μυστήριόν τι θρησκευτικόν, καρτερίαν, εὐλάβειαν, λατρείαν· ἐνόμιζέ τις, ὅτι προσεπάθει ν᾽ ἀκροασθῇ αἰνιγματώδους τινός, ἀκαταλήπτου, θείας, εὐφροσύνου καὶ θλιβερᾶς ἅμα φράσεως.

— Τί σκέπτεσαι; ἠρώτησεν ἐκεῖνος.

— Τίποτε.

— Διατί λοιπὸν φαίνεσαι, ὅτι ρεμβάζεις;

— Θαυμάζω.

Ἔκλινε πρὸς τὰς στάμνους της καὶ ἀπῆλθεν.

— Ἔρχεσαι συχνὰ εἰς τὴν κρήνην;

— Καθ᾽ ἑκάστην.

Ἐπανήρχετο καὶ οὗτος καθ᾽ ἑκάστην.

— Λάβε θέσιν, ὅπως χθές, τῇ ἔλεγε, καὶ ἀτένισον πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ἐπιστρέφων ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τὴν πρώτην ἑσπέραν καὶ ἑκάστην τῶν ἑπομένων, ἐλάμβανε χρωστῆρας καὶ κατεγίνετο νὰ παραστήσῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸ πρόσωπόν της, κατὰ πᾶσαν νύκτα τὸ ἐπανέβλεπεν ἐν τῷ ὕπνῳ του παρόμοιον πάντοτε πρὸς τὸ τὰς ἁγίας τῆς ἐκκλησίας, χρυσόστιλπνον ὑπὸ τὸ λυκόφως καὶ ἀνοῖγον τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ μυστηρίου τινός: οὕτως, ἡ νεάνις ἐνεφανίζετο ἔτι ὡραιοτέρα, ἀφ᾽ ὅ, τι πράγματι ἦτο, διότι ἡ φαντασία ἐξιδανικεύει καὶ καθιστᾷ εὔφορον τὴν φύσιν. Εἰκοσάκις καὶ ἑκατοντάκις κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, ὑπὸ τὰ χαμηλωμένα βλέφαρα τοῦ ἐπικαλουμένου αὐτὴν ἀνδρός, ἡ παρθενική της ὄψις ἀνεφαίνετο πρῶτον, ὡσεὶ κεκαλυμμένη, εἶτα βαθμηδὸν ἀπεκαλύπτετο, ἐλάμβανε χρώματα λαμπρότερα, ζωήν, τοσαύτην ζωήν, ὥστε διέχυνεν ἐξ αὐτῆς καὶ πέριξ. Πάντοτε δὲ ἡ χρυσόμαλλος κόρη ἐπαρουσιάζετο μὲ τὸ αὐτὸ σταθερὸν βλέμμα, τὸ παρατηροῦν ἀδιαλείπτως ἀσκαρδαμυκτὶ καὶ μὲ τὴν ἀνήσυχον περιέργειαν τὴν διερευνῶσαν τὸ ἄπειρον. Ἐπὶ ὀκλήρους ὥρας ἔμενεν ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα, ἀκράδαντος ὡς τὸ μάρμαρον καὶ παρατηροῦσα ἀδιακόπως τὸ αἴνιγμα, τόσον, ὥστε διὰ τὸν ζωγράφον κατέστη ἄλλο τι ἢ διαβάτες, ὃν αὖλον μᾶλλον.

Κατ᾽ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐνεσαρκοῦτο ἐν αὐτῇ ὁ αὐτοθαυμασμός· παρίστα ἱερατικὴν ἔκστασιν· ἦτο ἰδέα, ἦτο σύμβολον. Ἀναμφισβητήτως ὁ Θεὸς ὡμίλει πρὸς αὐτήν, ἐκείνη δὲ ἠκροᾶτο φωνῶν πέραν τῆς γῆς· ὁ ἄγγελος τῇ ἀπεκάλυπτεν εὔκλειαν μεγίστην καὶ οἱ τεθαμβωμένοι ὀφθαλμοί της ἐδίσταζον νὰ διακρίνωσι καθαρῶς ἐν μέλλοντι πλήρει θριάμβων καὶ βασάνων.

Ἡ μήτηρ τοῦ Χριστοῦ μὴ δὲν εἶχε τὴν στάσιν ταύτην, ὅτε ᾐσθάνθη κατὰ πρῶτον ἀφυπνιζόμενον ἐν αὐτῇ τὸ σπέρμα τοῦ θείου παιδίου; Ὁ ἄγγελος εἶχεν εἰπῆ: «Ὁ Μεσσίας θὰ γεννηθῇ ἐκ σοῦ». Καὶ ὁ ἄγγελος ἐξηφανίσθη. Ἡ Παρθένος Μήτηρ προσεπάθει νὰ τὸν ἀκούσῃ ἀκόμη, μὴ τολμῶσα ν᾽ ἀμφιβάλῃ, οὐδὲ νὰ πιστεύσῃ· κατάπληκτος ἐκ τοῦ θαύματος καθικέτευε τὸν Κύριον καὶ ἔτρεμε διὰ τὸν υἱόν της.

Ὢ! νὰ παγιώσῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν ψυχὴν ἐκείνην καὶ τὴν στιγμήν... Νὰ ὑφαρπάσῃ τὸ ἀσύλληπτον, νὰ δεσμεύσῃ ἐν ἔργῳ τὴν βραχεῖαν συγκίνησιν, ν᾽ ἀπομνημονεύσῃ ὡς τεκμήριον εὐσεβείας τὴν ἐπίκλησιν ἐκείνης, ἥτις ἔφερε τὸν Θεόν του καὶ νὰ δαπανήσῃ ἅπασαν τὴν τέχνην του, τὴν πίστιν, τὰς δύο αὐτοῦ λατρείας, ἐπὶ μιᾶς σελίδος, ἥτις θὰ ἦτο αὐτὴ ἡ δέησις!

Τόσον εὐκρινῶς τὴν ἔβλεπε, τόσον βαθέως τὴν ᾐσθάνετο, ὥστε ἦτο βέβαιος, ὅτι θὰ κατώρθου νὰ παραστήσῃ τὴν ἁγίαν ὀπτασίαν, ἥτις ἐπλήρου τὴν καρδίαν του. Τοσοῦτον εἶχε κυριευθῇ ὑπὸ τῆς ἰδέας του, ὥστε οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρχε πλέον δι᾽ αὐτόν· ἡ κόρη τῆς κρήνης κατέστη ἡ βάσις ἀποκρύφου ποιήματος, ὅπερ ἐκείνη ἐζωογόνει· ἐπειδὴ δὲ ἡ τέχνη εἶνε ἔρως, συνέβαινε καὶ δι᾽ αὐτὴν ὅ, τι διὰ πᾶσαν ἄλλην ἐρωμένην: δὲν ἀγαπᾶται διὰ τὰς ἀρετάς της, ἀλλὰ δι᾽ ἐκείνας, ἃς ἡ διάνοια ἡμῶν ἀποδίδει τῷ γοήτρῳ της.

Τὸ ν᾽ ἀγαπᾷ τις γυναῖκα, δὲν σημαίνει ἀγαπᾷν τὸ κάλλος καὶ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἀρετήν, ἵνα δι᾽ αὐτῶν περικοσμήσῃ ἐκείνην, ἣν ἡ καρδία μας ἐξέλεξεν; ὁ ἀγαπῶν ἰδέαν τινὰ καὶ περιπτυσσόμενος αὐτὴν ἐμμανῶς καὶ ἐν αὐτῇ καταβυθιζόμενος δὲν συλλαμβάνει αὐτὸν τὸν θεὸν καὶ ἐκ περιτροπῆς τὸν δημιουργεῖ; Δι᾽ ὃ καὶ κατελαμβάνετο ὑπὸ εὐλαβείας, ὅτε διηυθύνετο πρὸς τὴν κρήνην καὶ τὰ γόνατά του ἔτρεμον, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἐρωτικῆς ἐξομολογήσεως· ἑσπέραν τινὰ ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τῇ ξανθῇ νεάνιδι.

— Θέλεις νὰ ἔρχεσαι εἰς τὸν οἶκόν μου, νὰ σὲ ζωγραφήσω; θὰ σοὶ δώσω μανδύαν ἐκ ροδόχρου ὑφάσματος καὶ κυανῆν ἐσθῆτα. Θὰ μένῃς ὅπως τώρα, χωρὶς νὰ κινῆσαι. Θὰ σὲ παρατηρῶ· ὅταν δὲ ζωγραφήσω τὴν εἰκόνα σου, θὰ τὴν προσφέρωμεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας· ἐκεῖ θ᾽ ἁγιασθῇ καὶ οἱ πιστοί, νομίζοντες, ὅτι ἵστανται πρὸ τῆς Ἁγίας Μητρός, θὰ γονυπετῶσι περὶ αὐτήν.

— Ἐπισκέφθητε τὸν πατέρα μου καὶ ἐρωτήσατε αὐτόν·

— Τὴν τρίτην ἡμέραν, ἡ κόρη εἰσῆλθε παρὰ τῷ ζωγράφῳ, ὅστις τῇ προσέφερε θέσιν πλησίον τοῦ παραθύρου καὶ ἐκάθησεν ἀπέναντι αὐτῆς.

Ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐθαύμασεν· ἀμφότεροι ἔμενον ἀκίνητοι. Ἐνίοτε τὰ χείλη τοῦ ἀνδρὸς ἠνοίγοντο ἀμυδρῶς, ὡσεὶ προέφερον λόγον τινά· οἱ ὀφθαλμοί του ἔλαμπον καὶ αἱ χεῖρές του ἐσφρίγων. Ἰδοῦσα ἡ κόρη ῥέοντα βραδέως δύο δάκρυα ἐπὶ τῶν παρειῶν του, ὑπέθεσεν, ὅτι ἔπασχεν ἡ ψυχή του.

Ἐξαίφνης ὁ καλλιτέχνης ὥρμησε πρὸς τὸν ὀκρίβαντα, ἐφ᾽ οὗ εὑρίσκεται ἤδη προπαρεσκευασμένος ὁ πίναξ. Ἀλλ᾽ ἐσταμάτησε πρὸ τῆς ὠχρᾶς ἐκείνης ἐπιφανείας, ἐφ᾽ ἧς διὰ τῆς διανοίας του ἔβλεπεν ἤδη τὰ χρώματα καὶ τὰς γραμμάς, τὸ ἔργον ὁλόκληρον περατωμένον, τέλειον· ἡ παρθενικὴ ἐκείνη λευκότης ἦτο τὸ κάτοπτρον τῆς ψυ-

χῆς της, ἀφ' οὗ ἀντηνακλᾶτο τὸ ἰδανικόν. Ἐν αὐτῇ ἐθαύμαζεν ἤδη τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἀπὸ τοσούτου χρόνου θωπευομένου ὀνείρου καὶ τὸν καρπὸν τῆς μελλούσης ἐργασίας του· τί λέγω; Τὴν ἐθαύμαζεν ἔτι καὶ διὰ τελευταίαν φοράν, διότι ἠνόει κάλλιστα, ὅτι θὰ ἐξηφανίζετο ἡ χίμαιρα μόλις περιεπτύσσετο αὐτήν, καὶ ὅτι ἐκ τοῦ γοήτρου καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας οὐδὲν θ' ἀπέμενεν, ἅμα ὡς διὰ τῆς βαρείας χειρός του ἐβεβήλου τὴν μαγικὴν ὀπτασίαν.

Τὴν ἑπομένην, ὅτε ἐπεθεώρησε τὸ σκαρίφημά του, ἠρυθρίασε... τόσον ἐλεεινὸν τῷ ἐφάνη. Ἤρχισεν ἐκ νέου τὸ ἔργον, ἀλλὰ τὴν ἑπομένην ᾤκτειρε τὸν ἑαυτόν του. Ἐξηκολούθησεν οὕτως ἐπὶ ἡμέρας, καθ' ἑκάστην δὲ πρωΐαν ἐταπεινοῦτο πλειότερον πρὸ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν προσπαθειῶν του. Μετὰ μικρὸν ἡ ταπείνωσις κατέστη ἀγωνία. Ἐν τούτοις ἤρχιζε πάντοτε τὸ ἔργον του, ἀλλὰ μετὰ θλίψεως, συγκινήσεως καὶ βραδύτητος· εἶτα, ὁ ἐνθουσιασμὸς ἀνέφλεγεν αὐτὸν καὶ τότε εἵποντο ὧραι εὐφροσύνης, στιγμαὶ παραφορᾶς, αἵτινες ἠμείβοντο πάλιν τὴν ἑπομένην διὰ τῆς αὐτῆς ὀδύνης, τῆς αὐτῆς ἀπογοητεύσεως, ἃς ἐπανειλημμένως καὶ ἀτελευτήτως παρηκολούθει ἡ αὐτὴ ἀνανέωσις θάρρους καὶ ἐλπίδος.

Ἀκίνητος ἡ νέα κόρη παρετήρει πάντοτε εὐθέως ἔμπροσθέν της.

Ὦ μητέρες! Τὴν γινώσκετε τὴν ζωὴν ἐκείνων, οἵτινες δημιουργοῦσι· νὰ συλλαμβάνῃ τις ἐν παραφροσύνῃ, νὰ ἐγκυμονῇ ἐν ἄλγει,...πόσον μακρὰ ἡ προσδοκία ἐκείνη!

Εἰργάζετο μέχρι τῆς νυκτός· ἀπὸ τῆς αὐγῆς δέ, ἐπανήρχετο πρὸς τὸν ὁρίθαντα καὶ ἐπὶ ὥρας ἴστατο πρὸ αὐτοῦ ἀφίνων κρεμαμένας πρὸς τὰ κάτω τὰς ἀπελπισθείσας χεῖράς του... Ἐζήτει τὸ λάθος, ἐνόμιζεν, ὅτι εὗρεν αὐτὸ καὶ ἡ ἀποκάλυψις τῷ ἀπέδιδε θάρρος. Ἀπέσβυνε καὶ ἤρχιζε πάλιν: ἦτο καλήτερον, ἦτο καλόν, ἦτο μέτριον, κακόν, τὸ αἶσχος τῆς τέχνης!

— Μία ἡμέρα ἔτι ἀπωλεσθεῖσα!

Ἠπόρει, ὅτι τὴν ἐσπέραν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ὑποφερτὴν τὴν ἀθλίαν ἐκείνην ἐργασίαν.

Τὸ συμπαθὲς ὑπόδειγμα ἐξεπλήσσετο πρὸ τῆς ὁμοιότητος, ἀλλ' ὁ δημιουργὸς ἐζήτει ζωήν. Τί σημαίνει ἐκεῖνο, ὅπερ τίθεται ἐπὶ τοῦ χάρτου. Τὰ ἀριστουργήματα συνίστανται ἐξ ἐκείνου ὅπερ κρύπτουσιν ὄπισθεν αὐτῶν.

— Ἴσως, αὔριον ἴσως!

Ἡ ἑπομένη ἦτο παρομοία τῆς προτεραίας. — Ἀπὸ πότε ἐργαζόμεθα;

— Χθὲς συνεπληρώθησαν τρεῖς μῆνες ἀπήντησεν ἡ κόρη.

Ὁ καλλιτέχνης ἐστέναζεν ἐνδομύχως, εἶτα ἐνεθουσιάζετο πάλιν:—Ἄ! θέλω!

Ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν θέλει. Τοῦτο παλαίει, ἀνθίσταται, ἐκφεύγει καὶ ἀναλαμβάνεται.

— Προσεπάθησα ὑπεράνω τῶν δυνάμεών μου. Ἄς τ' ἀφήσωμεν.

Ἀλλὰ δὲν ἔχει πλέον οὐδὲ τὸ δικαίωμα, οὐδὲ τὴν δύναμιν. Ὑπεδουλώθη ὑπὸ τῆς ἰδέας του, τὴν θεωρεῖ ἰδικήν του καὶ τῷ ἀνήκει. Εἶνε ὁ δαιμονόληπτος, καθ' οὗ οὐδεὶς ἰσχύει ἐξορκισμός. Ὅσον τῷ ἀνθίσταται ὁ δαίμων, τοσοῦτον καὶ αὐτὴ ἐπιμένει· ὅσον μεγαλητέρα εἶνε ἡ ἧττα, τόσον πλειότερον θέλει τὴν νίκην. Ἀλλὰ πράγματι τὴν θέλει; Τὴν ἐπιδιώκει. Περιφέρεται ἐν σκοτοδίνῃ. Οὐδὲν θέλει, πορεύεται. Θὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ ῥιφθεὶς ἐν βαράθρῳ λίθος θέλει νὰ πέσῃ μέχρι τοῦ βάθους; Φεύγει, διότι ἀδυνατεῖ νὰ πράξῃ ἄλλως, καὶ θὰ φεύγῃ ταχὺς καὶ ἀνίκανος νὰ σταματήσῃ· τὸ φέρεσθαι σημαίνει ὑπακούειν· ὑπακούει εἰς ἰσχυρότερόν τι ἢ τὴν θέλησιν, εἰς ἰσχυρότερόν τι ἢ τὸ ἔνστικτον· εἰς τὸν νόμον!

— Ἀπὸ πόσου καιροῦ ἐργαζόμεθα;

— Ἰδοὺ αὔριον ἔτος.

Τέλος δὲν ἦτο τοῦτο ζωή; Ἀλλ' ὁ ζωγράφος ἐζήτει ψυχήν. Δὲν ἠδύνατο λοιπὸν ν' ἀντιληφθῇ τὸ λεπτότατον ἐκεῖνο βλέμμα καὶ νὰ τὸ θέσῃ ἐκεῖ διὰ παντός! Παραφροσύνη! Νὰ ἀποδώσῃ τις ἰδέαν διὰ γραμμῆς, ἣν χαράσσει νὰ ἀποδώσῃ τὸ ἄπειρον διὰ κυανοῦ τινος σημείου! Τὸ ροδόχρουν νὰ εἶνε κατάπληξις, τὸ λευκὸν παράκλησις!

— Δὲν ἠμπορῶ, δὲν ἠμπορῶ!...

Ἠρεύνα ζητῶν τὴν ψυχήν! Ἀλλὰ μὴ δὲν μεταβάλλεται ἀπὸ ἑβδομάδος εἰς ἑβδομάδα ἡ ἀκίνητος καὶ ἄφωνος ἐκείνη κόρη; Ἐκτὸς ἐὰν ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐξηντλημένος ἐκ προσπαθειῶν καὶ συντετριμμένος ἐκ τῆς ἀνικανότητός του ἀγνοεῖ πλέον νὰ μελετήσῃ τὴν φύσιν, ἀφ' οὗ ἐν τοῖς μεγάλοις ἐκείνοις ὀφθαλμοῖς βλέπει βαθυτέραν ἔτι ἢ ἄλλοτε μελαγχολίαν...

— Διατί εἶσαι περίλυπος;

— Διότι σᾶς λυποῦμαι.

— Διατί μὲ λυπεῖσαι;

— Διότι σᾶς ἀγαπῶ.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους, ὁ καλλιτέχνης ἠνοήσεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἠγάπα.

Μετὰ τοὺς γάμους, ἤρχισεν ἐκ νέου τὸ ἔργον του. Ἐνόσῳ δὲ τὸ διὰ τοῦ παραθύρου εἰσδύον φῶς ἐπέτρεπεν, οἱ δύο σύζυγοι ἵσταντο ὁ εἷς ἐναντι τοῦ ἄλλου, ἐκείνη μὲν ἀπολιθωμένη ἐν τῇ στάσει τῆς Παναγίας, ἐκεῖνος δὲ τὸ μέτωπον ἐσκυμμένον πρὸς τὴν πυξίδα του ἢ τὸν τράχηλον ἐστραμμένον πρὸς τὴν εἰκόνα.

— Ἔχε θάρρος, τῷ ἔλεγε μετὰ γλυκύτητος.

Ἡμέραν τινά, ἡ σύζυγος ἐστέναξεν ἀμυδρῶς καὶ ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κοιλίας της: ἡ προσδοκία, ὅτι θὰ γείνῃ μήτηρ, ἠκτινοβόλησεν ἐν τοῖς ὄμμασιν αὐτῆς.

Ἐὰν γεννᾶται, ἵνα καταστῇ Θεός, ἢ βαλεύς, ἢ ἐπαίτης, τὸ τέκνον εἶνε πάντοτε τέκνον· οὐδ' ὀλιγώτερον, οὐδὲ πλειότερον ποθεῖται καὶ ἀγαπᾶται ὑπ' ἐκείνης, ἥτις τὸ φέρει ἐν τοῖς κόλποις. Καὶ ἡ Βασίλισσα τῶν ἀγγέλων δὲν ἔσχεν ἐν τῷ βλέμματί της ἄλλην ἔκφρασιν ἄλγους, οὐδ' ἔκστασιν ἄλλην, ὅτε ὁ Λυτρωτὴς ἔπαλλεν ἐν τοῖς σπλάγχνοις της.

Ἔκπληκτος ὁ ζωγράφος ἠγέρθη:

— Μὴ κινῆσαι, πρὸς Θεοῦ, μεῖνε οὕτως! Καὶ ῥίψας ἔν τινι γωνίᾳ τὸ ἔργον, εἰς ὃ ἐπὶ διετίαν εἰργάσθη, ἔλαβεν ἕτερον πίνακα.

Ἤδη ἔβλεπεν, ἤδη ἐνόει, ἐνίνωσκεν, ἠδύνατο! Αἱ ματαιοπονίαι του ἐλησμονήθησαν παρευθύς. Εἰς τὸ ἔργον! Καὶ αὐτὸς ἐπίσης εἶχε τὸ κενὸν λίκνον του· καὶ αὐτὸς ἐπίσης, ἐν τοῖς ὄμμασι καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ ἠσθάνετο τὴν τελείαν εὐδαιμονίαν τῶν μητέρων καὶ ἐν αὐτῇ ἐπίσης τὸ ἅγιον τέκνον, ἔπαλλεν...

Ναί, θὰ νικήσω! Καὶ τί λοιπὸν ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο; Μία στιγμὴ τοῦ βίου! Ἵνα τύχῃ δὲ ἐκείνης τῆς στιγμῆς, ἀρκεῖ ἡ περιφρόνησις καὶ ἡ πεποίθησις· ἡ περιφρόνησις πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ ἡ πεποίθησις εἰς τὸ μέλλον. Ὅπως οἱ καλοὶ συγγραφεῖς παρηγορῶνται μὲ τὰς σελίδας, ἃς θὰ γράψωσι δι' ἐκείνας, ἃς ἔγραψαν, οὕτω καὶ οἱ καλοὶ ζωγράφοι εἶνε ἐπιεικεῖς πρὸς τὰς περατωμένας εἰκόνας, ὅταν ὑποκλίνωνται πρὸ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν μελλουσῶν.

Ἐπειδὴ ἡ ἰδέα ἡμῶν μετατρέπεται κατὰ τὴν ψυχήν μας, ἡ ψυχὴ δὲ ἡμῶν κατὰ τὸν βίον μας, ἡμέραν τινὰ εἶπε:

— Λάβε τὸ τέκνον σου ἐπὶ τῶν γονάτων.

Αἱ ὧραι παρήρχοντο μετὰ τοῦτο ἧττον βραδεῖαι διὰ τὴν σύζυγον. Τὸ ἑσπέρας ἐν συγκινήσει ἐμειδία θαυμάζουσα ἐπὶ τῆς εἰκόνος τὴν χαρίεσσαν κεφαλὴν τοῦ ξανθοῦ, τοῦ τοσοῦτον εὐθραύστου καὶ τόσον προσφιλοῦς ὄντος, τοῦ ροδόχρου καὶ συμπαθοῦς μικροῦ Ἰησοῦ, ὅστις ἔτεινε τοὺς γυμνοὺς βραχιόνας του.

Καὶ ὅταν ἀπέθανε τὸ τέκνον των, ἐθρήνει καὶ παρηγορεῖτο, διότι τὸ ἔβλεπεν ἐκεῖ. Ἀλλ' ἐκάθητο πάλιν ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸ παράθυρον θρανίου της καὶ ἀναλαμβάνουσα τὴν στάσιν της, παρετήρει ἔμπροσθεν αὐτῆς καὶ ἐφαντάζετο, ὅτι τὸ πολύτιμον φορτίον ἐθέριμαινε πάντοτε τὰς κενὰς χεῖράς της.

— Αὔριον δὲν θὰ ἐργασθῶμεν, θὰ ὑπάγωμεν νὰ προσκυνήσωμεν, διότι ἰδοὺ ἔν ἔτος, ἀφ' ὅτου κοιμᾶται.

Εἶτα ὁ χρόνος παρήρχετο, ὅπως παρέρχεται ὁ χρόνος, ἡ δὲ σύζυγος ἐγκολοῦται νὰ κάθηται· τὸ πρόσωπόν της δὲν εἶχε πλέον τὴν προτέραν φαιδρότητα, ἀλλ' ἦτο καθ' ὑπερβολὴν περίλυπον καὶ ἡ θλῖψίς του ἦτο συγκινητικωτέρα, ὡραιοτέρα τοῦ κάλλους.

— Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς σου ἤρχισαν νὰ λευκαίνωνται, πτωχέ μου σύζυγε.

Πλεῖται ἄλλαι ἐλευκάνθησαν κατόπιν.

— Αἱ παρειαί σου ἤρχισαν νὰ ρυτιδοῦνται, πτωχή μου γυναῖκα.

Πλεῖσται ἄλλαι ρυτίδες ἐφάνησαν κατόπιν.

— Τὴν Κυριακὴν θὰ τελειώσωμεν.

Καὶ ἡ πρωΐα τῆς Κυριακῆς ἐκείνης οὐδέποτε ἔφθανεν.

— Εἶμαι πολὺ κουρασμένη: Θέλεις νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν κρήνην νὰ ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον; Παρομοία ἦτο ἡ ἑσπέρα, καθ' ἣν τὸν συνήντησεν, ἀλλ' ἤδη εἶχον γηράσῃ· ἡ σύζυγος, ἐπανερχομένη ἐν πῇ πόλει, ἠρείδετο ἐπιπόνως ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ συζύγου καὶ ἐψιθύριζεν:

— Ἀκούω, ὅτι μὲ κράζει τὸ παιδί μας.

Ἕκαστος ἐπὶ τοῦ θρανίου του, ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ὁμοίαζον ἀμφότεροι πρὸς φάσματα· ἡ σκιὰ τῆς παραφροσύνης παρετήρουν τὴν σκιὰν τῆς ταλαιπωρίας...

Μετὰ μικρόν, μόνος ὁ σύζυγος ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ λιθίνου διαζώματος τῆς κρήνης, τὸ δὲ ἔργον ἦτο ἀτελὲς ἔτι.

Ἔστρεψε τὴν εἰκόνα πρὸς τὸν τοῖχον: χηρεύσας δίς, ἀπὸ τῆς συντρόφου του καὶ τοῦ ὀνείρου του· καὶ μὴ ἔχων πλέον οὐδὲ

θέλησιν, οὐδὲ σκοπόν, ἀνέμενε τὸν θάνατον.

Ἀλλ' ὁ θάνατος ἐβράδυνε νὰ παρουσιασθῇ, ἐβράδυνε καὶ αὐτός, ὅπως τὸ ἰδανικὸν τοῦ ζωγράφου· ἐν τούτοις, ἡμέραν τινὰ ἐτόλμησε νὰ ἀνορθώσῃ ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντος τὴν θλιβερὰν εἰκόνα. Ἐγονυπέτησε πρὸ αὐτῆς καὶ προσηυχήθη. Καὶ ἐνεπνεύσθη:

Μία γραμμὴ ἐκεῖ, ἐν τῷ ὀφθαλμῷ... νὰ σβύσῃ ἐκείνην τὴν ὑπερβολικῶς ζωηρὰν καὶ πλήρη πεποιθήσεως λάμψιν, ὅπως σβέννυται ἡ τελευταία τῆς ἡμέρας ἀκτίς· μία γραμμὴ πλησίον τοῦ χείλους, ὅπως μειώσῃ ἔτι τὸ ἀμυδρὸν μειδίαμα, τὴν ἡδεῖαν ἐλπίδα.. Καὶ ἰδοὺ τότε τὸ ἰδανικόν του. Δὲν ἐτόλμα.

Ἀλλ' εἶδε τὴν νεκρὰν καθημένην ἐν τῇ συνήθει αὐτῆς θέσει καὶ λέγουσαν ὡς ἄλλοτε.

— Ἐξακολούθησον τὸ ἔργον σου!

Ἔλαβε τοὺς ἀπεξηραμένους χρωστῆράς του καὶ μετὰ βαθυτάτου βλέμματος ἐθαύμασεν ἅπαξ ἔτι τὸ ὑπόδειγμα. Εἶτα γονυπετήσας ἐκ νέου, ἐτόλμησε.

Μίαν γραμμήν, μίαν σκιάν .....

Τότε, ὄρθιος ἐν τῇ σιγῇ, ἀνεγνώρισεν ἔμπροσθέν του ὅλην τὴν ψυχήν του, ἅπασαν τὴν ζωήν του· ἡ μόνη σκέψις, ἐξ ἧς ἀπετελεῖτο ἡ ψυχή του, καὶ ἡ ζωή του, ἴστατο ἀναλλοιώτως πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸν ἠτένιζε. Τὸ ὄνειρον εἶχε θριαμβεύσῃ! Ἡ ψυχὴ εἶχε νικήσῃ τὴν ὕλην.

Μετὰ τοὺς χρωστῆρας, καὶ ἡ πυξὶς ἔπεσεν ἐκ τῶν χειρῶν του· κλαίων τὰ πρῶτα αὐτοῦ χαρᾶς δάκρυα, ἐπλησίασε τὸ θρανίον τῆς φίλης του καὶ διὰ πλήρων εὐλαβείας χειλέων ἠσπάσθη τοῦτο.

Δὲν τῷ ἀπέμενε πλέον ἢ νὰ μεταβῇ πρὸς συνάντησιν τῶν προσφιλῶν ἀπόντων· ἡ δὲ στιγμὴ ἐκείνη ἦτο ἐγγύς.

Εἰς ἀνάμνησιν των, διετήρησε πλησίον του, μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς, τὴν σχεδὸν ἀγιασθεῖσαν εἰκόνα των· ὅτε δὲ ἐσήμαινον τὸν ἑσπερινόν, ἐγονυπέτει πρὸ τῆς Παναγίας του, προσφέρων διὰ τῆς αὐτῆς προσευχῆς λατρείαν πρός τε τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τοὺς ἐν τῇ γῇ ἐρωτάς του....

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

EDMOND HARAUCOURT

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

ΜΑΡΙΑ Η ΠΕΝΤΑΓΙΩΤΙΣΣΑ

Ἐπὶ Ἐβλαίνα σφάζουν ἐρνιὰ
— Μαρία ἡ Πενταγιώτισσα—
Καὶ 'ς τὸ Χριστὸ προφύρα,

Καὶ 'ς τῆς Μαρίας τὴν ποδιὰ
— Μαρία ἡ Πενταγιώτισσα—
Σφάζονται παλληκάρια.

Νύχτα κατάμαυρη, μάννα τοῦ τρόμου·
Ἔξυπνος βρίσκομαι 'ς τὸ φτωχικό μου,
Ἔνα μισόσβυστο δαυλὶ 'ς τὸ πλάϊ
Τὴν τελευταία του σπίθα πετάει.
Κρατάω τὸ μέτωπο σκυφτὸ 'ς τὸ χέρι,
Μέσα 'ς τὰ σύννεφα μόνο ἒν' ἀστέρι
Λάμπει... κι' ἀθέλητος ὁ στοχασμός μου
Πάει 'ς ταὶς Πεντάμορφαις, θεαὶς τοῦ κόσμου
Ποῦ κόσμους ἔφαγαν καὶ παλληκάρια,
Σὰν ἄγρια πέλαγα καὶ 'σὰ λιοντάρια.

Κ' ἔξαφνα τ' ἄστρο μου 'ς τὰ οὐράνια βάθη
Μέσα σὲ σύννεφο πιὸ μαῦρο ἐχάθη,
Κι' ἒν' ἀβασίλευτο κ' ἒν' ἄλλο ἀστέρι
'Απ' ἄλλα ὑψώματα κι' ἀπ' ἄλλα μέρη
Κι' ἀπ' ἄλλα ὄνειρα σταλτὸ ἐδῶ χάμου
'Εγλυκοχάραξε 'ς τὴν κάμαρά μου.
Μ' ἕνα λαμπρόφωτο γύρω στεφάνι
'Η Πενταγιώτισσα 'μπροστά μου ἐφάνη.

Δὲν τὴν ἀλλάξανε τὰ καταχθόνια.
Παώρηα, ἀγέραστη, ξάστερη, αἰώνια,
'Σὰν τὰ τὴν ἔκαμε 'ς τὸν 'Αδη κάτου
'Ο Χάρος δοῦλός της βασίλισσά του.
Ἴδια, παράδεισος, κόλασις, ἴδια!
Φλωριά, χωριάτικα πλούσια στολίδια,
'Σ τ' ἀχνό της μέτωπο κρέμουντ' ἀράδα,
Καὶ τοῦ μετώπου της λάμπ' ἡ ἀχνάδα
Πιὸ φανταχτότερη κι' ἀπ' τὰ φλωριά της·

'Η Νύχτα χάνεται μπρὸς 'ς τὴ θωριά της,
'Αλλὰ κι' ἂν ἤτανε κ' ἡ Νύχτα ἐκείνη
Ποῦ μόνο ὁ θάρατος κι' ὁ τάφος δίνει,
Κι' ἂν εἶχε ἀμέτρητες φοραὶς ἀκόμα
Πιὸ ἄγριο πρόσωπο, πιὸ μαῦρο χῶμα,
Πάλι θὰ χάνοταν 'σὰν τρομασμένη
'Απ' τὴ νικήτρια λάμψη ποῦ βγαίνει
Μέσ' ἀπ' τὰ μάτια της· εἶνε γυναῖκα,
Καὶ μάτια λέγονται τ' ἀστροπελέκια;

Ὦ Πενταγιώτισσα, τὶ θὲς ἀκόμα;
Πές μου, δὲ σ' ἔλυωσε τὸ μαῦρο χῶμα
Καὶ μὲ τὰ ὄνειρα τοῦ κάτου κόσμου
Ξεφεύγεις ἅπιαστη κ' ἔρχεσ' ἐμπρός μου.
Ὦ πλάσμ' ἀλύπητο, λαχταρισμένο,
Ἔλα! σ' ἀγάπησα, καὶ σὲ προσμένω,
Κι' ἂν εἶσαι φάντασμα, τέτοια ὁλόερα,
Τέτοια φαντάσματα ὡσὰν ἐσένα
Νὰ μοῦ χαρίζουνε τὴν εὐτυχία,
Ὄνειρο πύρινο σὲ ζωὴ κρύα.
Ἔλα καὶ σφίξε με 'ς τὴν ἀγκαλιά σου,
Σβύσε τὴ δίψα μου μὲ τὰ φιλιά σου,
Ὅπως κι' ἂν λέγεσαι κι' ὅ,τι κι' ἂν ἦσαι,
Κ' ὕστερα ὅλο μου τὸ αἷμα χύσε,
'Σὰν τὸ νεράκι της ἡ γῆ 'ς τὸ δίνω·
Ρουμπίνια ἀτίμητα πλάσε μ' ἐκεῖνο.
Ὅλα εἶνε σύννεφα καὶ παραμύθια,
Μόν' ἡ ἐμμορφιὰ εἶνε τὸ φῶς, ἡ ἀλήθεια!
Τοῦ κάκου ἀχόρταγα 'ς τὸν κόσμο τοῦτο
Δόξα γυρεύουμε, δύναμι, πλοῦτο,
Κ' ἡ Πίστις μάγισσα φτερὰ μᾶς δίνει,
Κ' ἐμπρός σου τρέμουμε, Δικαιοσύνη,
Κι' ὅλο ἀπὸ μέσα μας μιὰρ εὐχὴ βγαίνει
Νὰ ζοῦμε ἀπείραχτοι κι' ἀναπαμένοι.
Σὲ μᾶς Πεντάμορφης τὰ στήθη ἐπάνω,
Μὲ δυὸ γλυκόλογα, μὲ γέλιο πλάνο
Ὅλα ξεχάνονται... Χυμάει μιὰ λάμια
Καὶ 'σὰν ἀδύνατα ξερὰ καλάμια
Τὰ σιδερένια μας γιάτα συντρίβει·
Κ' ἡ βοσκοπούλα εἶνε μέσ' 'ς τὸ καλύβι
Ἡ 'ς τἀρχοντόσπιτο κυρὰ μεγάλη,
Ὅμοια 'ς τἀπάγια της μᾶς σφίγγει πάλι,
Καὶ μὲ τὸ στόμα της τ' ἄπορο πιάνει
Ρουφάει τὸ αἷμά μας—καὶ δὲν τῆς φτάνει!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Τὴ Φαντασία ἐγνώρισα, τῆς Μάγισσας τὴν κόρη,
ὅπου διαβαίνει θάλασσαις καὶ διασκελίζει ὄρη
καὶ τρέχει, τρέχει ἀκούραστη καὶ πουθενὰ δὲν μένει·
τὴ Φαντασία ἐγνώρισα βαρειὰ βαλαντωμένη.

Μὲ τὰ μαλλιά της ξέπλεγα 'ς τὴν πλάτη της ριγμένα,
μὲ μάτια ἀστεροφώτιστα, μὲ μάγουλ' ἀναμμένα,
γοργόφτερη, χαρούμενη καὶ γελαστὴ καὶ μόνη
'ς τὴν κάμαρά μου ἔρχεται τὴν ὥρα ποῦ νυκτόνει.

Κρατεῖ σφιχτὰ 'ς τὰ δάκτυλα τὸ μαγικὸ ραβδί της
κι' ἀπὸ τὸ χέρι μ' ὁδηγεῖ 'σὰν ἀγρολο παιδί της
σὲ χώραις δίχως ὄνομα, σὲ θάλασσαις, σὲ δάση,
ποῦ ἄλλος κάνεὶς δὲν ἠμπορεῖ ποτέ του νὰ περάσῃ.

Κι' ὅπου ἀκουμπήσῃ τὸ ραβδὶ ὅπου κρατεῖ 'ς τὸ χέρι
διαμάντι ἡ πέτρα γίνεται καὶ τὸ διαμάντι ἀστέρι,
τὸ ἔρμο ξυλοκρέββατο γάμου χρυσὸ κρεββάτι
καὶ τὸ καλύβι τοῦ φτωχοῦ μαρμάρινο παλάτι.

Κ' ἐγὼ μὲ μάτια σφαλιστά, χωρὶς νὰ βλέπω ἐμπρός μου,
τὴ Φαντασία ἀκολουθῶ 'ς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
'ψηλὰ πρὸς τὸν ἀδιάβατο κρεμνό, ποῦ καταλήγει
σὲ πύργο, ὅπου τὸ μέτωπο μὲ τὰ οὐράνια σμίγει.

Καὶ τότ' ἐγγίζει τὸ ραβδὶ: — Μαλαματένιαις θύραις
ὀρθάνοικταις μ' ἀνοίγονται, κ' ἡ πέτραις γύρω ἡ στείραις,
ποῦ ἀρχίζουν ἀπ' τὰ θέμελλα καὶ 'ς τὴν κορφὴ τελειόνουν,
'σὰν κάμπος ἀπριλιάτικος ἀνθοῦν καὶ καμαρόνουν.

Κι' ὁ πύργος λὲς εἶν' ἕτοιμος ἢ γιὰ χορὸ ἢ γιὰ γάμο—
ἀπάνω πολυέλαιοι, χρυσᾶ πετράδια χάμω,
γύρω 'ς τοὺς τοίχους ζωγραφιαὶς π' ἀγγέλοι ἐζωγράφησαν
καὶ 'ς τὸν ἀγέρα ἡ μυρωδιὰς π' ἄνθη χιλιάδες ἄφησαν.

Μιὰ μεθυσμένη μουσικὴ ἀπὸ κρυμμένα στόματα
μέσα 'ς τοῦ πύργου ἀκούγεται τὰ μαγεμένα δώματα,
κ' εἶν' ὅλοι οἱ στίχοι ἀληθινοὶ μὲ φρόνησι καὶ μ' ἔννοια
καὶ τρυφεροὶ 'σὰν νάγειναν μὲ λόγια βελουδένια.

Καὶ πάλι ἐγγίζει τὸ ραβδί: — 'Ολόγυρά μου τρέγουν
νεράϊδες, ποῦ τὴ χαραυγὴ 'ς τὸ μέτωπό τους ἔχουν·
καὶ μὲ τὰ πόδια τους γυμνά, μὲ τὰ μαλλιὰ ριγμένα
στήνουν τριγύρω τὸ χορὸ καὶ τραγουδοῦν γιὰ μένα.

Κι' ἀπ' τὰ τρελλὰ πηδήματα τὰ στήθη των σαλεύονται
καὶ τὰ μαλλιά των ξέπλεγα 'ς ταὶς πλάταις ἀναδεύονται,
ἐνῶ ἀγκαλιάζει 'ς τὸ χορὸ καὶ σφίγκ' ἡ μιὰ τὴν ἄλλη
μὲ χέρια κρινοδάκτυλα γυμνὰ ὡς τὴν ἀμασχάλη.

Καὶ πάλι ἐγγίζει τὸ ραβδί: — Τοῦ πύργου οἱ τοῖχοι σείνονται
καὶ 'ς τὴ στιγμὴ καὶ μονομιᾶς ὅλα τὰ φῶτα σβύνονται
καὶ μένει 'σὰν ἐνθύμησι καὶ 'σὰν γλωμὴ ἀναλαμπὴ
μιὰ λέμψι ἀδύνατη, θαμπή.

Καὶ μέσ' 'ς τὸ σκιοφώτισμα, 'ς τὴ λάμψι αὐτὴ τὴν ἄμορφη,
'ς τὸν θρόνο της, ποῦ τὸν φυλᾷ ἀκοίμητος ἀράπης,
προβάλλ' ἡ πυργοδέσποινα, ἡ ξακουστὴ πεντάμορφη,
βασίλισσα τῆς εὐμορφιᾶς καὶ σκλάβα τῆς ἀγάπης.

Ἔχει 'ς τὴν ὄψι χρώματα κ' ἔχει καὶ κάλλη τόσα,
ὅπου τὰ λόγι' ἀδυνατοῦν καὶ σταματᾷ ἡ γλῶσσα
κ' οἱ λογισμοὶ σκοτίζονται κι' ὁ νοῦς μόλις τὴν φθάνει·
μὰ ἐνῷ τὴν ζωγραφίζει αὐτὸς ἡ ἐνθύμησι χάνει.

Ἔχει τὴν νύκτα 'ς τὰ μαλλιὰ καὶ τὴν αὐγὴ 'ς τὰ χείλη,
'ς τὴν ὄψι της τὰ δροσερὰ τριαντάφυλλα τ' Ἀπρίλη,
'ς τὰ μάτια της τῆς χαραυγῆς τὴ διαμαντένια πάχνη
καὶ 'ς τὸ κορμὶ τὴν παρθενιά, τὴν ἀσημένια ἀράχνη.

Τὰ χείλη της ροδογελοῦν, τὰ μάτια ἀστεροβλέπουν . . .
Κ' ἐγώ, ποῦ ζῶ μόνο γι' αὐτήν, ἐμπρός της γονατίζω
καὶ στίχους πικρογέλαστους καὶ στίχους ποῦ τῆς πρέπουν
μὲ τέτοια λόγια ἀρχίζω:

«Σ' ἀγάπησα παντοτεινά· ὁ κόσμος ὁλοένα
»θὰ στρέφῃ 'ς τὸ θεόρατο ραβδὶ ποῦ τὸν βαστᾷ,
»θὰ πέφτῃ ἢ θὰ σηκόνεται κάθε τραλὸς πλανήτης,
»τοῦ ἀρχαγγέλου ἡ σάλπιγγα θὰ σέρνῃ τὴ φωνή της
»κ' ἐγὼ θὰ ζῶ γονατιστὸς 'ς τὰ πόδια σου 'μπροστά....

»Ἀράθεμά με ἂν δὲν πορῶ!....Μέσ' σὲ σκοτάδι μαῦρο
»ἄγριαις θάλασσαις περνῶ,
»διαβαίνω κάμπους καὶ βουνὰ τὸ γιατρικό μου ναῦρω
»γιατὶ πορῶ, πορῶ, πορῶ — ἀράθεμά με ἂν δὲν πορῶ!

«Γιατὶ ἡ ἀγάπη ἔχει καϋμούς· ὅποιος μισεῖ, ἡσυχάζει,
»ὅμως ἐκεῖνος π' ἀγαπᾷ, ἀράπαυσι δὲν ἔχει·
»τὰ μάτια του αὐλαχόνουνε, ἡ ὄψι του χλωμιάζει,
»γελᾷ 'ς τὴ λύπη, τὴ χαρὰ μὲ βάκρυα τὴ βρέχει·
»ξεχνᾷ τὰ χρόνια ποῦ κυλοῦν καὶ ξεχωρίζει μόνο
»τὴ μέρα ἀπὸ τὸν ἥλιο της, τὴ νύκτα ἀπ' τὴ σελήνη·
»ποτίζει μὲ τὸ αἷμά του τὸν διψασμένο πόνο
»κι' ὅσο ἀνάβ' ἡ ἀγάπη του, τόσο ἡ ζωή του σβύνει.

«Μὰ ἐγὼ ἐσέ' ἀγάπησα, προφητικὴ μου Μοῦσα·
»σ' ἀγάπησα ὅσο μιὰ φορὰ 'ς τὰ σπάργαν' ἀγαποῦσα
»στὰ στήθη τῆς μητέρας μου ποῦ μοῦδινάν τὸ γάλα·
»ἐσέρα ποῦ ἐνανούρισες μ' ὀνείρατα μεγάλα
»τὴν κουρασμένη νειότη μου· ἐσὲ καμαροφρεῖδα,
»ποῦ 'στὸ μυαλό μου ἐφύτεψες τῆς δόξης τὴν ἐλπίδα
»ὡσὰν λουλοῦδι ἀτίμητο σὲ χωματένια γλάστρα.

«Σ' ἀγάπησα καὶ σ' ἀγαπῶ.—'Σ τοῦ Γαλαξία τ' ἄστρα
»ποῦ χύνονται λευκόφωτα καὶ 'σὰν ποτάμι σμίγουν,
»ἐκεῖ εἶνε κ' ἡ ἀγάπη μου κρυμμένη. Ὅταν ἀνοίγουν
»τὴ νύκτα ἡ θύραις τ' οὐρανοῦ γιὰ νὰ διαβοῦν οἱ ἀγγέλοι
»νὰ φέρουν τὰ μηνύματα ὅσα ὁ Θεὸς ὁρίζει,
»τὴν καμαρόνουν, κι' ὁ κάθεὶς γιὰ ταῖρι του τὴν θέλει·
»μὰ ἐκείνη χαμηλοθωρεῖ καὶ σεμνοκοκκινίζει.

«Κι' ὅμως αὐτὴ ἡ ἀγάπη μου—ποῦ κρυφαγαπιέται
»μονάχα ἀπὸ τὸ φύσημα ποῦ 'ς τον ἀγέρα δίνει
»στῆς πεταλούδας τὸ φτερὸ—σὲ μιὰ στιγμούλ' ἀλλάζει,
»γίνεται λάμια ἀχόρταγη καὶ φλογερὸ καμίνι
»καὶ κατατρώει τὰ σπλάχνα μου καὶ καίει τὰ σωθικά μου».

Τέτοια τῆς λέω γονατιστός· τὸ ροῦ ἡ χαρὰ σκοτίζει
κ' ἡ ἀγάπη ἡ ἀνυπόταχτη μέσ' τὴ καρδιά μου ἀχνίζει
κι' ὁ ἀχνός της δάκρυ γίνεται
κι' ὅλα τὰ μέλη μου περνᾷ κι' ἀπὸ τὰ μάτια χύνεται.

Καὶ τότε γέρν' ἡ Μοῦσά μου τὸ εὔμορφο κεφάλι
καὶ μὲ φιλεῖ 'ς τὸ μέτωπο καὶ μὲ φιλεῖ καὶ πάλι
καὶ μ' ἀπαντᾷ χαρούμενη μὲ δυὸ λογάκια, ὅπου
ποτὲ δὲν θὰ χωρέσουνε σὲ στόμ' ἄλλου ἀνθρώπου.

Μὰ μέσ' 'ς τὰ τόσα της φιλιὰ 'ς τὰ βελουδένια χάδια της,
τραβιέται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἡ νύκτα ἡ μελαχροινὴ·
στέλν' ἡ ἀπάρθενη αὐγὴ τὰ ρόδινα σημάδια της
κι' ὁ πετεινὸς τὴν χαιρετᾷ μὲ μιὰ βραχνή, βραχνὴ φωνή.

Ξυπνοῦν μὲ χάδια τὰ πουλιὰ 'ς τοῦ πεύκου τ' ἄφυλλο κλαδὶ
ὁ φλύαρος κορυδαλὸς τιράλιζει τὰ φτερά του—
'Εγγίζ' ἡ Φαντασία μου τὸ μαγικό της τὸ ραβδί,
καὶ 'σὰν καπνὸς σκορπίζονται κι' ὁ πύργος κ' ἡ κυρά του.

Καὶ πάλι ἐγγίζει τὸ ραβδὶ κι' ἀμέσως ὁλ' ἀλλάζουν·
τριγύρω ἁπλόνονται βουνοὶ τῆς κάμαράς μου οἱ τοῖχοι
κι' ἀπάνω 'ς τὸ τραπέζι μου θλιμμένοι μὲ κυτάζουν
οἱ στίχοι ὅπου ἐχάραξα, οἱ ταπεινοί μου στίχοι.

Ὦ Φαντασία μάγισσα, σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ
γιατὶ τὴν εὐτυχία μου μόνο σὲ σένα χρεώστῶ·
κι' ἂν ἦρε ψεύτικη ἡ χαρὰ καὶ τ' ὄνειρό μου πλάνη,
ὅμως μὲ κάνει νὰ ξεχνῶ ταὶς πίκραις καὶ μὲ φθάνει.

Μήπως δὲν εἶνε ψεύτικη κάθε χαρὰ ψηλαφητὴ
καὶ ὅλαις ἡ λύπαις καὶ οἱ καϋμοὶ δὲν εἶνε ψεύτικοι κι' αὐτοί;
ποιὸς ξέρει μήπως 'μοιάζομε παντοτεινὸ ὑπροβάτη
καὶ ὅ,τι τριγύρω βλέπομε εἶν' ὄνειρο καὶ ἀπάτη!

Ὅ,τι κι' ἂν ἦνε, ἐγὼ πετῶ μὲ τὰ γοργὰ φτερά σου,
ὦ Φαντασία μάγισσα, τὸν κόσμο λησμονῶ;
οἱ πόθοι σου εἶνε πόθοι μου, χαρά μου εἶν' ἡ χαρά σου
ὅταν γελᾷς χαμογελῶ κι' ὅταν πορῇς πορῶ.

Τώρα μιὰ χάρι σοῦ ζητῶ, ὦ Φαντασία ἀκοίμητη:
νὰγγίσῃς λίγο τὸ ραβδί, ποῦ σοῦδωκεν ἡ τύχη,
'ς τὰ λόγια ὅπου ἐχάραξα, γιὰ νὰ γεροῦν ἀτίμητοι
οἱ ταπεινοί μου στίχοι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΠΟΥ ΕΙΣ ΤΟΠΟΝ

ΕΝ ΤΩι ΑΝΑΚΤΟΡΩι

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΘΙΒΩ

(Βιρμανικαὶ ἀναμνήσεις)[1]

Δευτέρα, 15 Φεβρουαρίου 1886.

Ὡς κατοικίαν ἐξελέξαμεν τ' ἀνάκτορα[2]. Ὁποῖον θαυμάσιον οἴκημα. Ἡ αἴθουσά μου μετὰ τῶν εἰκοσιοκτὼ ἐκ χρυσοῦ κιόνων καὶ τῶν ἐκ κρυστάλλου καὶ χρυσοῦ περιφραττουσῶν αὐτὴν κιγκλίδων, τὸ ὑπὸ χρυσῶν στυλίσκων ὑποβασταζόμενον δωμάτιόν μου, μετὰ τῶν ψιαθίνων διαφραγμάτων του καὶ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ ὀρόφου, οὐ ἅπασαι αἱ δοκοὶ εἰσὶν ἐπίχρυσοι, καὶ αἱ ἀνὰ τὴν αἴθουσαν ἐπικρεμάμεναι λευκαὶ σκιάδες, ὑπομιμνήσκουσιν, ὅτι διαμένει τις ἐν βασιλικῷ οἴκῳ.

Ἐξητάσαμεν τὰ λάφυρα. Μηδαμινὰ πράγματα.

Αἱ γυναῖκες τοῦ Θιβώ, ἐπιτηδειότεραι τῶν στρατιωτῶν μας, παρέλαβον τὰ πάντα μεθ' ἑαυτῶν.—Δὲν εὕρομεν ἢ ἓν μόνον κόσμημα, καὶ τοῦτο γαλλικόν· περιδέραιόν τι ἐξ ἀδαμάντων καὶ ρουβινίων, κόσμημα χρησιμεῦον ὡς κόσμος τῆς κεφαλῆς καὶ παριστῶν ταώ, μέγιστον ἀλλ' ἀσχημότατον σμάραγδον, τρεῖς μικροτέρους τοιούτους καὶ οὐδὲν ἕτερον. Πλεῖστα ὡρολόγια ἐκ Γενεύης, κομψοτεχνήματά τινα γαλλικά, οὐδὲν ὅμως ἄξιον λόγου πρὸς ἀγοράν ὡς ἐνθύμιον, διότι τὰ πάντα προέρχονται ἐξ Εὐρώπης.

Περὶ τὴν τρίτην ἐγένετο ἡ ὑποδοχή. Ὁ Δούφφεριν ὄρθιος πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Θιβώ, περιεκυκλοῦτο ὑπὸ τοῦ ἐπιτελείου του καὶ τῶν ἀνταποκριτῶν τῆς Illustration καὶ τοῦ Graphic, προχείρως σχεδιαζόντων καὶ ἀποτελούντων ἐπίσης ὡραῖον γελοιογραφικὸν σχεδίασμα μὲ τὰς μαύρας ἐνδυμασίας καὶ τοὺς μεγάλους πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τοῦ ἡλίου πίλους των.

Κεκρυμμένη ὄπισθεν τοῦ θρόνου, παρετήρουν διὰ μέσου τῶν μεγάλων χαλυβδίνων θυρῶν, τὰ ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν ἀνταλασσόμενα σημεῖα, τὴν ἀμηχανίαν τῶν βιρμανῶν ὑπουργῶν προσπαθούντων, ὅπως μὴ καθεσθῶσι χαμαὶ σταυροποδητί, ὡς συνήθως πράττουσι, τὰς βαθείας ὑποκλίσεις τῶν κινέζων, καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν οἱ ἐγχώριοι ἀξιωματικοὶ ἐκράτουν τὰ ξίφη των. Δυστυχῶς, ἄφνης, ἀγνοῶ τίνος ἕνεκεν, ἡ παρουσίασις ἔληξεν· ὁ ἀντιβασιλεὺς ἐφόρεσε τὸν πῖλόν του, ἐγὼ δὲ ἐκρύβην ἐν τῷ δωματίῳ λέγουσα: «Μόνον δύο, μόνον τόσοι Βιρμανοί, τί σημαίνει τοῦτο;» Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἐγνώσθη, ὅτι οἱ Βιρμανοὶ οἱ ἔχοντες δικαίωμα εἰσόδου, ἀνέμενον ἐν τῷ ἐγγὺς δωματίῳ. Τότε ὁ ἀντιβασιλεὺς ἀνέλαβε πάλιν τὴν θέσιν του, καὶ πάντες διήλασαν πρὸ αὐτοῦ, ἐγὼ δὲ μὴ προειδοποιηθεῖσα, ἐστερήθην τοῦ θεάματος.

Τὴν ἑσπέραν ἐδόθη παράστασις ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἀλεξηλίου,—ὄνομα ἐκφράζον ἀκριβῶς τὸ σχῆμα τοῦ δωματίου. Μικρὸς ἐκ χαρτονίου γήλοφος σχηματίζει τὴν λαβήν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἀλεξηλίου καὶ ἀποτελεῖ τὴν σκηνήν. Οἱ θεαταὶ κάθηνται παρὰ τὰς ἄκρας, ἐν τῷ μέσῳ δὲ εἶνε οἱ ὑποκριταί. Τινὲς τῶν παραστάσεων τούτων διαρκοῦσι τριήμερον.

Παριστάνετο ἡ ἱστορία ἡγεμονίδος τινός, ἥτις ἐμελλε νὰ νυμφευθῇ ἐκεῖνον ἐκ τῶν ἑπτὰ μνηστήρων, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ τανύσῃ τόξον τι καὶ νὰ ἐκτοξεύσῃ τὸ βέλος του. Ἡ παράστασις διακόπτεται ὑπὸ ἐπεισοδιακῶν σκηνῶν, ἀσκήσεων τῶν γελωτοποιῶν καὶ ἄλλων τοιούτων μηκυνόντων τὸ θέαμα. Ἕκαστος μνηστὴρ εἶχε τὴν μικρὰν αὐτοῦ σκηνήν, ἐν ᾗ ἐπαρουσιάζετο εἰς τὸ κοινόν, συνήθροιζε τὴν ἀκολουθίαν του, ἐπολέμει μετὰ τῶν δεσποινίδων τῆς τιμῆς, ἐπαρουσιάζετο εἰς τὸν βασιλέα. Μετὰ τοῦτο ἐνεφανίζοντο αἱ κυρίαι· ἡ ἡγεμονὶς (ἡ ὑψιφώνος) προσήρχετο ἀκκιζομένη, εἶτα δὲ ἤρχιζεν ᾄδουσα, μαντεύσατε τί: ᾠδὴν πρὸς τιμὴν ἐμοῦ καὶ τοῦ ἀντιβασιλέως. Ἡ ᾠδὴ ἐξύμνει τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ στολισμοῦ μου, ἐκτιμώμενα εἰς ἑκατομμύρια, τοὺς ἀδάμαντας τῆς κόμης μου, κτλ. Οἴμοι! ὁποίαν ἀπάτην θὰ ὑφίστατο ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ τῇ θέᾳ μου! Τὰ ἐνδύματα τῶν ὑποκριτῶν εἶνε ὡραιότατα, πλουσιώτατα. Τὸ θέατρον τοῦτο, ἡ Ὄπερα αὕτη, δώσατέ τῇ οἱονδήποτε ὄνομα θέλετε, διατηρεῖται ὑπὸ τοῦ κράτους, τὴν δὲ διεύθυνσιν εἶχε καὶ ἔχει εἷς τῶν ὑπουργῶν. Τὸ θέαμα ἦτο διασκεδαστικώτατον. Ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἐπίστευέ τις ἀδύνατον νὰ κινηθῶσι περιβεβλημέναι τόσον στενὰς ἐνδυμασίας, ἀλλ' αἱ γυναῖκες εἶνε τόσον εὐκίνητοι, ὥστε πᾶσα κίνησίς των καθίσταται χαριεστάτη. Ἡ ὑψίφωνος ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας ῥιπίδιον καὶ μεταξωτὴν ταινίαν· ἐπεράτωσε δὲ τὸ ᾆσμα της διὰ πολλῆς χάριτος προσκλίνασα ἐν πρώτοις μὲν ἀγγλικῷ τῷ τρόπῳ, εἶτα δὲ Βιρμανιστί, θέασα τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς. Ὁ τρόπος, δι' οὗ ἄνδρες καὶ γυναῖκες κάθηνται ἐπὶ τῶν πτερνῶν αὐτῶν εἶνε παράδοξος.

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι εἴδομεν τὴν μεγάλην στολὴν τοῦ βασιλέως Θιβώ, ὁμοιάζουσαν ἄλλως πρὸς ἐκείνας, ἃς ἔφερον οἱ «ἡγεμόνες» οἱ χορεύσαντες ἐνώπιον ἡμῶν τὴν προτεραίαν. Τὴν στολὴν ταύτην ἔπεμψεν ὁ Δούχφεριν εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Κένσιγκτων.

Τρίτη, 16 Φεβρουαρίου.

Ἐγερθέντες ἐνωρίς, δεηνύσαμεν ἐφιππου τέσσαρα μίλια, ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸ μέρος, ἔνθα κατασκευάζονται οἱ μαρμάρινοι Βούδδαι. Ὁ περίπατος, ἰδίᾳ διὰ τῆς Mandalay, ἦτο διασκεδαστικώτατος· τὸ πλῆθος τῶν ἀγοραζόντων καὶ πωλούντων ὅσπρια, οἱ μοναχοὶ (ποχιγκὲς) οἱ περιφερόμενοι καὶ ἐπαιτοῦντες τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, εἶνε περιεργότατα. Τὸ νὰ ῥίψῃς τι ἐν τῷ σάκκῳ τοῦ μοναχοῦ εἶνε ἔργον εὐσεβές, ὅπερ ἕκαστος Βιρμάνος ἐκτελεῖ καθ' ἑκάστην. Εἶτα ἐπεσκέφθημεν τὸ ἐπιπλοφυλακεῖον τῶν ἀνακτόρων, ἔνθα οὐδὲν ἄξιον λόγου ὑπάρχει, ἐκτὸς πλήθους ξενικῶν εἰδῶν, ὧν τὰ πλεῖστα προέρχονται ἐξ Εὐρώπης, φωτογραφικῶν λευκωμάτων, ραπτικῶν μηχανῶν, σχεδίων, ριπιδίων, παιγνιδίων, καὶ ἀρωματοφόρων κιβωτιδίων.

Περὶ τὴν 4 μ. μ. ἔμελλον νὰ ὑποδεχθῶ τὰς κυρίας. Ἐξήκοντα τούτων προσῆλθον κεκοσμημέναι, ἡ μὲν λαμπρότερον τῆς δέ, καὶ ἐνδεδυμέναι δι' ὡραιοτάτων καὶ λεπτοτάτων μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Περὶ τὸν τράχηλον ἔφερον περιδέραια ἐξ ἀδαμάντων καὶ μαργαριτῶν, καὶ εἰς τὰ ὦτα ἐνώτια, μήκους δύο ἢ τριῶν ἑκατοστομέτρων ἐξ ἠλέκτρου, χρυσοῦ, νεφρίτου καὶ εἰς τὴν κόμην ἄνθη. Ἐγὼ καὶ ὁ Δ. ἱστάμενοι εἰς τὴν θύραν ἐδεχόμεθα τὰς προσκεκλημένας· τρεῖς κλίμακες φέρουσιν εἰς τὴν αἴθουσαν. Αἱ κυρίαι ἔσφιγγον τὴν χεῖρα ἡμῶν, εἶτα δὲ διερχόμεναι ὡς βέλη ἐκάθηντο χαμαί. Ὅτε κατὰ πρῶτον εἶδον αὐτὰς οὕτω καθημένας ἐξεπλάγην. Ἐκαθέσθην κατ' ἀρχὰς ἐπὶ χαμηλοῦ σκίμποδος, πλησίον τῶν γυναικῶν τῶν ὑπουργῶν, καὶ προσφέρουσα τέϊον καὶ δίπυρα, ἀπέτεινον αὐταῖς ἐρωτήσεις τινὰς καὶ ἐθαύμαζον τὰ κοσμήματά των. Λαβοῦσαι θάρρος, μὲ ἠρώτησαν τί ἡλικίαν ἔχω, ὅπερ κατὰ τὴν βιρμανικὴν ἐθιμοτυπίαν, θεωρεῖται ἄκρα εὐγένεια. Μετὰ τὰ προκαταρκτικὰ ταῦτα ἐξητάσαμεν τὴν αἴθουσαν λεπτομερῶς. Ἰδοῦσαι τὸ τριπλοῦν κάτοπτρον τῆς βασιλίσσης κατεμαγεύθησαν, καὶ ἐστάνετο πρὸ αὐτοῦ κατοπτριζόμεναι. Εἶτα λαβοῦσαι πλειότερον θάρρος, μὲ παρεκάλεσαν νὰ ἴδωσι καὶ τὰς ἄλλας αἰθούσας. Συνοδευομένη λοιπὸν ὑπὸ τῆς λαμπρᾶς ταύτης συνοδείας, ἔδειξα τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως Θιβὼ εἰς τὰς πρώην ὑπηκόους αὐτοῦ, αἵτινες ἐγέλων, ὡμίλουν φαιδρῶς, λέγουσαι ὅτι εἶδον καὶ ἄλλοτε τὰ ἀνάκτορα, «ἀλλ' ὄχι οὕτω».

Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ προγράμματος ἦτο ὁ χορός· συνοδευομένη δὲ πάντοτε ὑπὸ τῶν προσκεκλημένων μου, μετέβην εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἀλεξηλίου. Ἐκεῖ δὲ χαμαὶ καθήμεναι, καὶ στηριζόμεναι ἐπὶ τῶν ἀγκώνων, διεσκέδαζον φαιδρότατα. Πολλάκις — ἐὰν πιστεύσω τὸν διερμηνέα—ἀπεφάνθησαν, ὅτι κατεγοητεύθησαν διότι ἦλθον, πρὶν δ' ἀναχωρήσωσι, μοὶ εἶπον, ὅτι ἐὰν ἐσκόπουν νὰ δώσω καὶ ἄλλην χορευτικὴν ἡμερίδα, θὰ ἤρχοντο παρευθύς. Οἱ σύζυγοί των ταῖς εἶχον συστήσῃ νὰ μὴ καπνίσωσιν ἐνώπιόν μου, οὕτω δὲ δὲν ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδω τὰ ὑπερμεγέθη ἐκεῖνα σιγάρα, ἅτινα οὐδέποτε ἀποβάλλουσι τῶν χειλέων των ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παῖδες. Μεταξὺ τῶν βιρμανίδων ἦσαν καί τινες μουσουλμανίδες, τὸ μόνον δέ, ὅπερ ἐν αὐταῖς παρετήρησα, εἶνε ὅτι δὲν ἐδέχοντο τέϊον ἢ παρὰ μουσουλμανίδων μόνον. Πόθεν προέρχεται ἡ πρόληψις αὕτη ἀγνοῶ· κατὰ τὰ λοιπὰ φέρονται, ὅπως καὶ αἱ βιρμανίδες.

Πέμπτη, 18 Φεβρουαρίου.

Παθοῦσα τοὺς ὀφθαλμούς, εἴτε ἕνεκα ρεύματος, εἴτε ἕνεκα τοῦ ἡλίου, εἶμαι ἠναγκασμένη νὰ φέρω πράσινον ὕφασμα ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ νὰ μὴ ἀναγινώσκω καὶ γρά-

1 Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τῆς Λαίδης Δούφφεριν, μαρκησίας δ' Ἄβα, συζύγου τοῦ ἄλλοτε ἀντιβασιλέως τῶν Ἰνδιῶν, νῦν δὲ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας ἐν Ρώμῃ.

2 Τὴν ἐπομένην τῆς κατακτήσεως τῆς Βιρμανίας καὶ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ βασιλέως Θιβώ.

φω. Διὰ τοῦτο ἐδέχθην τὰς γαλλίδας μοναχάς, τὰς ἐνταῦθα ἀποκατεστημένας. Αἱ μοναχαὶ αὗται ἔβλεπον συχνότατα τὴν βασίλισσαν Σουπαγιὰ-Λάτ. Ἐκ τῶν ὅσων δὲ αὗται μοὶ εἶπον περὶ αὐτῆς, καὶ ὅσων παρ' ἄλλων ἤκουσα, φαίνεται, ὅτι ὡμοίαζε πρὸς βασίλισσαν τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἰδοὺ τί μοὶ διηγήθησαν περὶ αὐτῆς.

Ὁ Βιρμανὸς βασιλεὺς ὀφείλει νὰ νυμφευθῇ ἑτεροθαλῆ ἀδελφήν του, ὅπως τὸ βασιλικὸν αἷμα μείνῃ καθαρόν. Τὸ ἐκ τοῦ γάμου τούτου γεννώμενον παιδίον δὲν ἀνέρχεται πάντοτε ἐπὶ τοῦ θρόνου.

Ἡ Σουπαγιὰ-Λὰτ ἦτο ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως· καίτοι δὲ εἶχεν ἀδελφὴν πρεσβυτέραν, ἣν ὤφειλε νὰ νυμφευθῇ ὁ Θιβώ, ἐπετράπη ὅμως ὁ μετ' αὐτῆς γάμος, διότι ἦσαν ἠρραβωνισμένοι πρὶν ἡ οὗτος ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου. Πρὸς δυστυχίαν τῆς χώρας, ἐγένετο βασίλισσα. Ἐὰν πιστεύσωμεν τὰ θρυλλούμενα, πάντα τὰ λάθη, πάντα τὰ ἐγκλήματα τοῦ δυστυχοῦς Θιβὼ ἐνεπνεύσθησαν ὑπ' αὐτῆς· οὐδέποτε τῷ ἐπέτρεπε ν' ἀπομακρυνθῇ, οὐδ' ἐπὶ ὥραν· πᾶσαι αἱ διαταγαὶ ὑπ' αὐτῆς ἐδίδοντο. Τὸν κατηγόρουν, ὅτι ἔπινεν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν φαίνεται ἀληθές, διότι ἐν τῷ ἀνακτόρῳ του δὲν εὑρέθησαν οὔτε πλήρεις οὔτε κεναὶ βαυκάλεις.

Ἔζων ἀμφότεροι εἰς μικρὰ δωμάτια εἰς τὸ βάθος τῶν ἀνακτόρων καθήμενοι χαμαί, ἐγγὺς ἀλλήλων, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. Ἐὰν ἀπεμακρύνετο ἐπὶ στιγμήν, τῷ ἔλεγε νὰ ἐπανέλθῃ ἀμέσως. Δὲν μετέβαινεν εἰς τὰς λοιπὰς αἰθούσας τῶν ἀνακτόρων ἢ κατὰ τὰς ἐπισήμους δεξιώσεις. Ἡ Σουπαγιὰ – Λὰτ εἶνε βιαία καὶ ἐμμανὴς γυνή, ἀγομένη ὑπὸ τῶν ὁρμῶν καὶ ἰδιοτροπιῶν της. Ἐνόμιζεν ἑαυτὴν τὴν σπουδαιοτέραν γυναῖκα τοῦ κόσμου, οὐδ' ἐφαντάζετο δέ πατε, ὅτι ἡ δυστυχία ἠδύνατο νὰ τὴν πλήξῃ. Οἱ ἀκόλουθοι αὐτῆς, ὅμοιοι πρὸς ἐργατικοὺς μήρμυκας, ἀνήρχοντο καὶ κατήρχοντο πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν διαταγῶν της. Ὁ βασιλεὺς εἶχε φρουρὰν ἐκ γυναικῶν, ἃς ἡ Σουπαγιὰ-Λὰτ ἐπεσκόπει· ἀλλοίμονον δὲ εἰς τὸ δυστυχὲς πλάσμα, τὸ πρὸ αὐτῆς παρουσιαζόμενον. Ὅτι ἡ Σουπαγιὰ-Λὰτ ἦτο σκληρὰ καὶ ἐτυράννει τὰ θύματά της, εἶνε βεβαιότατον, αἱ δὲ μοναχαί μοὶ εἶπον, ὅτι συχνάκις ἐνῷ αὗται ὡμίλουν μετ' αὐτῆς ἔν τινι δωματίῳ, ἐν ἑτέρῳ ἔδερον γυναῖκας, ἡ δὲ βασίλισσα καὶ ἡ αὐλὴ αὐτῆς ἠδύναντο ἀκούουσαι τὰς κραγὰς αὐτῶν. Ἐν τῷ ἀνακτόρῳ ἀνεκαλύφθη μηχανική τις κλίνη, κατερχομένη μετὰ τοῦ ἐπ' αὐτῆς κατακεκλιμένου ἔν τινι ὑπογείῳ, ἄγνωστον ὅμως, ἐὰν τὸ τυραννικὸν τοῦτο ὄργανον ἦτο ἐν χρήσει.

Μία πρώην βασίλισσα καὶ ἡγεμονίς τις, πρὸ ἐξαετίας κατακείμεναι ἀλυσόδετοι ἐν ταῖς φυλακαῖς, ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν μας. Αἱ δυστυχεῖς δὲν ἠννόουν τί συνέβαινεν, ὅταν εἶδον ἀνοιγομένας τὰς θύρας τῶν φυλακῶν. Ὁ ἐπίσκοπος λέγει περὶ τῆς Σουπαγιὰ-Λάτ: «Ὅταν σᾶς ἀγαπᾷ, σᾶς λατρεύει, ἀλλ' ὅταν σᾶς μισεῖ, σᾶς φονεύει.» Αἱ αὐλικαὶ ἔτρεμον ἀπαύστως διὰ τὴν ζωὴν ἑαυτῶν καὶ τῶν συζύγων των.

Αἱ σχέσεις τῶν μοναχῶν μετὰ τῆς βασιλίσσης ἦσαν παράδοξοι· τὴν μίαν ἡμέραν τῇ μετέφραζον γαλλικὰ μυθιστορήματα· ἄλλοτε ταῖς ἐπεδείκνυε τὰ κοσμήματά της, τοὺς ἀδάμαντας καὶ τοὺς θαυμασίους μαργαρίτας της, ἔδινε δ' αὐταῖς παραγγελίας, ὅπως τῇ φέρωσιν ἐκ Παρισίων, Καλκούτας καὶ Ραγκοὺν κοσμήματα, ὡρολόγια (ἐλάτρευε τὰ ὡρολόγια) λευκώματα, εἰκόνας κλ. Αἱ μοναχαὶ ὑπῆκουον· κατ' ἀρχὰς ἐπλήρωνε τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸ δετίας οὐδὲν ἐπλήρωσε· νομίζω δέ, ὅτι τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητον.

Συνήθως ἡ βασίλισσα ἔφερε τὸ ἔνδυμα τῶν βιρμανίδων, διὰ τὰς ἑορτὰς ὅμως εἶχε λαμπροτάτην στολήν, πεποικιλμένην χρυσῷ καὶ πολυτίμοις λίθοις. Ὅτε ὁ Θιβὼ καὶ αὕτη ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ θρόνου, οὐδεὶς ἵστατο πρὸ αὐτῶν ὄρθιος, ἀλλὰ πάντων τὰ μέτωπα ἔκυπτον χαμαί.

Ἐπλήρου δῶρων τοὺς εὐνοουμένους της, μία δὲ τῶν ἡδονῶν αὐτῆς κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας ἦτο νὰ κάθηται ὑπὸ σκιάδα, καὶ ἔχουσα πρὸ αὐτῆς δίσκον πλήρη ἀργύρου, νὰ ἀναγκάζῃ τοὺς διερχομένους νὰ λαμβάνωσιν ἐξ αὐτοῦ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν· ἄλλοτε πάλιν ρίπτουσα ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀργυρᾶ νομίσματα ἠρέσκετο βλέπουσα τοὺς ὑπηκόους της διαπληκτιζομένους περὶ τῆς κατοχῆς αὐτῶν.

Δὲν ἠδυνήθην νὰ μάθω πῶς διήρχετο τὸν καιρόν της· γνωρίζω μόνον, ὅτι ἐλάτρευε τὴν μουσικὴν καὶ ἅμα ὡς ἐμάνθανεν, ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ κράτει αὐτῆς εὐρωπαϊὰ παίζουσα κλειδοκύμβαλον, τὴν προσεκάλει ἀμέσως· ἀπῄτει ὅμως, ὅπως παίζει γονυκλινής. Ὁ βασιλεὺς τὴν ὑπερηγάπα, τῇ παρακλήσει δ' αὐτῆς ἐνυμφεύθη καὶ τὴν νεωτέραν αὐτῆς ἀδελφήν, ἣν ἤθελε νὰ καταστήσῃ, ὡς ἔλεγεν εἰς τὰς μοναχάς, εὐτυχῆ ἐπίσης.

Ὁ Θιβὼ ἐγκατέλειψε τ' ἀνάκτορα συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν δύο γυναικῶν του. Οἷον δραματικὸν τέλος διὰ τὴν Σουπαγιά!

(Μεταφρ. Α').

HARRIOT DUFFERIN AND AVA.

VICTOR CHERBULIEZ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΠΕΠΙΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

(Συνέχεια)

Β'

— Μήπως, θεῖέ μου, σᾶς ἐπεφόρτισεν ἡ μήτηρ μου νὰ μοὶ καταστήσητε γνωστὰς τὰς ἀντιρρήσεις της;

— Ὀφείλω νὰ σοὶ παρουσιάσω, ἴσως, τὰ διαπιστευτήριά μου;

— Ἀνωφελές, θεῖέ μου. Εἴπατέ μοι ἐλευθέρως ὅ,τι ἀγαπᾶτε, ἡ μᾶλλον μὴ εἰπῆτε τίποτε, αὐτὸ εἶνε τὸ καλήτερον, διότι σᾶς εἰδοποιῶ, θὰ χάσητε ἐπὶ ματαίῳ ὅλην σας τὴν εὐγλωττίαν καὶ γνωρίζω, ὅτι δὲν σᾶς ἤρεσέ ποτε νὰ ἐξοδεύητε ἀδίκως τοὺς λόγους σας.

— Ὀφείλεις ἐν τοσούτῳ νὰ ἔχῃς τὴν αὐταπάρνησιν νὰ μὲ ἀκούσῃς. Δὲν πιστεύω νὰ θέλῃς νὰ ἀπωλεσθῶσιν οἱ κόποι ταξειδίου τόσον μακρυνοῦ. Ἡ ὁμιλιά μου εἶνε ἑτοίμη, θὰ τὴν ὑποστῇς.

— Μέχρι τῆς πρωΐας, ἐν ἀνάγκῃ, ὑπέλαβεν ὁ Ὀράτιος, ἡ νύξ μου σᾶς ἀνήκει.

— Εὐχαριστῶ... καὶ τώρα ἂς ἀρχίσωμεν ἐξ ἀρχῆς. Ὅ,τι συνέβη, οὔ μόνον μὲ ἔθλιψεν, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐταπείνωσεν. Ἐνόμιζον, ὅτι ἐγνώριζον κατὰ βάθος τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὑπερηφανευόμην ἐπὶ τῇ ἐπιστήμῃ μου ταύτῃ· τώρα ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω πρὸς κατασχύνην μου, ὅτι ἠπατήθην ἐντελῶς ὡς πρὸς σέ. Πῶς λοιπόν! εἶσαι σύ, ὁ υἱός μου, σύ, ὃν ἐνόμιζον τὸν φρονιμώτερον νέον, τὸν μᾶλλον περιεσκεμμένον, τὸν ἡσυχώτερον τῆς γῆς, εἶσαι σύ, ὅστις αἴφνης συλλαμβάνεις τὴν ἰδέαν νὰ ρίψῃς εἰς σύγχυσιν ἅπασαν τὴν οἰκογένειάν σου διὰ μιᾶς ἀποφάσεως!...

— Μωρᾶς καὶ παραλόγου, διέκοψεν ὁ Ὀράτιος.

— Ἀφοῦ σοὶ εἶπον, ὅτι ἀνεκάλεσα τὰς δύο ταύτας λέξεις! Ἀλλά, ναὶ ἢ ὄχι, αὐτὸ τὸ περὶ γάμου σχέδιον δὲν ὁμοιάζει πολὺ μὲ φαντασιοπληξίαν;

— Δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαντῶ κατὰ κεφάλαιον, ἢ προτιμᾶτε νὰ ἀπαγγείλητε τὸν λόγον σας ἀπνευστί;

— Ὄχι· θὰ ἀπέβαινε πολὺ κοπιῶδες. Ἀπάντησόν μοι ἀμέσως.

— Λοιπόν, φίλτατε θεῖε, μάθετε, ὅτι ποτὲ δὲν ἠπατήθητε ὡς πρὸς ἐμέ, καὶ ὅτι ἡ ὑποτιθεμένη αὕτη φαντασιοπληξία εἶνε ἀκριβῶς ἡ φρονιμωτέρα πρᾶξις καὶ ἡ μᾶλλον περιεσκεμμένη, ἣν ποτε μοὶ ἐνέπνευσεν ὁ καλός μου δαίμων· εἶνε πρᾶξις, δι' ἣν συνειργάσθησαν ὅλη μου ἡ καρδία καὶ ἡ κρίσις ὁμοῦ.

— Καὶ πῶς! θὰ μοὶ ἀπαγορεύσῃς λοιπὸν νὰ ἐκπλήττωμαι, διότι ὁ κληρονόμος λαμπροῦ ὀνόματος καὶ ἀξιολόγου περιουσίας, ὁ κόμης δὲ Πεννεβίλ, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ πεντήκοντα νεανίδων τῆς τάξεώς του, καθ' ὅλα ἀξίων αὐτοῦ, ἀποκρούει ἅπαντα τὰ συνοικέσια, ἅτινα τῷ προέτεινεν ἡ μήτηρ του καὶ συλλαμβάνει τὴν ἰδέαν νὰ νυμφευθῇ... ποίαν; κυρίαν τινά... σὲ παρακαλῶ, Ὀράτιε, πῶς ὀνομάζεται; Δὲν κατορθόνω ποτὲ νὰ κρατήσω εἰς τὴν μνήμην αὐτὸ τὸ διαβολοόνομα.

— Ὀνομάζεται κυρία Κορνέλ, πρόθυμος εἰς τὰς διαταγάς σας, ἀπήντησεν ὁ Ὀράτιος διὰ τόνου ἐπιτετηδευμένου. Λυποῦμαι εἰς τὸ ἔπακρον, διότι τὸ ὄνομά της σᾶς ἀπαρέσκει, ἀλλὰ μὴ κοπιάσητε νὰ τὸ ἐντυπώσητε εἰς τὴν μνήμην σας, διότι ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ σήμερον θὰ τὴν ὀνομάζητε ἁπλούστατα κόμησσαν Ὀρτενσίαν δὲ Πεννεβίλ.

— Διάβολε! πῶς τρέχεις! ἀλλὰ δὲν ἔγειναν εἰσέτι.

— Θεωρεῖτε τὸ πρᾶγμα ὡς τετελεσμένον, θεῖέ μου, διότι σᾶς προκαλῶ νὰ τὸ ἀποτρέψητε.

Ὁ κύριος δὲ Μιραβὰλ ἐπλήρωσε καὶ πάλιν τὸ ποτήριόν του, εἶτα ἐπανέλαβεν:

— Μὴ ὀργίζεσαι, μὴ ἐξάπτεσαι. Δὲν ἐπιθυμῶ κατ' οὐδένα λόγον νὰ σὲ δυσαρεστήσω. Ἀλλ' αἰσθάνομαι τοιαύτην ἔκπληξιν... Εἰπέ μοι, τί εἶνε τοῦτο τὸ ἐκ κυανοῦ μίλτου ἀγαλμάτιον, τὸ μὲ λεπτοφυὲς σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν γαλῆς, τὸ φέρον ἐν τῇ δεξιᾷ τὴν ἀλλόκοτον ταύτην κιθάραν;

— Δὲν εἶνε κιθάρα, θεῖέ μου, εἶνε σεῖστρον, τὸ σύμβολον τῆς ἁρμονίας τοῦ κόσμου. Καὶ πῶς! δὲν ἀναγνωρίζετε λοιπὸν ἐν τῷ ἀγαλματίῳ τούτῳ τὴν θεὰν Σεχέτ, τὴν Βούβαστιν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἥτις ἐπεκλήθη καὶ μεγάλη ἐρωμένη τοῦ Φθᾶ, τὴν ἐναλλαξ ἀγαθοεργὸν καὶ ἐκδικητικὴν θεότητα, ἥτις καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, παριστᾷ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἡλίου ὑπὸ τὴν διπλῆν αὐτῆς ἰδιότητα;

— Ἄ, ναί, νομίζω, ὅτι τὴν ἐνθυμοῦμαι, καὶ τὸ ῥόδον αὐτό, ὅπερ φαίνεται πονηρῶς ὀσφραινομένη... Ἄ! τὸ ῥόδον τοῦτο οὐδεμία ἀνάγκη νὰ ἐρωτήσω πόθεν προέρχεται.

— Μάλιστα. Μοὶ ἐδόθη παρὰ τῆς γυναικός, ἧς τὸ ὄνομα ἀδυνατεῖτε νὰ ἀπομνημονεύσητε.

— Ἀλλὰ συγγνώμην, γνωρίζω κάλλιστα αὐτὸ τὸ ὄνομα... Κυρία Κορνέλ... Δὲν εἶνε Κορνέλ; Ὅπως δήποτε, καλέ μου φίλε, δὲν νομίζεις, ὅτι ἡ θεὰ Σεχὲτ ἢ Βούβαστις, ἥτις παριστᾷ τὴν ἡλιακὴν ἀκτινοβολίαν ἀτενίζει δι' ὀργίλου βλέμματος, φλέγοντος ἐξ ἀγανακτήσεως τὸ πορφυροῦν σου ῥόδον καὶ ὅτι καταρᾶται τὴν ἀντίζηλον, ἣν ἐτόλμησας νὰ προτιμήσῃς αὐτῆς; Πρόσεξον· τὰ ῥόδα μαραίνονται καὶ δὲν ζῶσιν, ὅπως καὶ αἱ προσφέρουσαι αὐτὰ χεῖρες, εἰμὴ μίαν καὶ μόνην ἡμέραν, ἀλλ' αἱ θεαὶ καὶ ἡ μνησικακία των εἶνε ἀθάνατοι.

— Ἡσυχάσατε, θεῖέ μου, ἀπήντησεν ὁ Ὀράτιος μειδιῶν. Ἡ θεὰ Σεχὲτ ἀτενίζει τὸ ἄνθος μου διὰ βλέμματος ἠδυτάτου. Ἐὰν τὴν ἠρωτᾶτε, θὰ σᾶς ἀπεκρίνετο, ὅτι αἱ πεντήκοντα κληρονόμοι, ἃς προτείνατε πρὸς τὸν κόμητα δὲ Πεννεβίλ, εἶνε ἁπασαι ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, ἀνόητα πλάσματα, μικροῦ καὶ ἐλαφροῦ πνεύματος, ἐνασχολούμεναι ἀποκλειστικῶς εἰς ῥάκη καὶ μηδαμινότητας· ἐπομένως, ὅτι μὲ ἐπιδοκιμάζει πληρέστατα, διότι ἀπηξίωσα τὰς πλαγγόνας καὶ ἠθέλησα νὰ νυμφευθῶ γυναῖκα σπανίαν, γυναῖκαν, ἧς ἡ εὐφυΐα εἶνε διακεκριμένη καὶ ἡ καρδία πλήρης ἔρωτος, γυναῖκα, ἥτις λατρεύει τὴν Αἴγυπτον καὶ δυσθυμεῖ, διότι ἐπέστρεψεν ἐξ αὐτῆς, γυναῖκα, ἥτις οὐ μόνον θὰ ἀποβῇ ἡ ἡδυτέρα συναναστροφὴ τοῦ ἀνεψιοῦ σας, ἀλλ' ἥτις καὶ θὰ ἀφωσιωθῇ εἰς τὸ ἔργον του, θὰ τὸν βοηθήσῃ διὰ τῶν συμβουλῶν της καὶ θὰ εἶνε ἡ ἐξ ἀπορρήτων του...

— Καὶ ἥτις θὰ γείνῃ ποτὲ ἀξία νὰ καταστῇ, ὡς αὐτός, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, διέκοψεν ὁ κ. δὲ Μιραβάλ. Θὰ εἶνε θελκτικὸν νὰ σᾶς βλέπῃ τις εἰσερχομένους ἐν αὐτῷ ἀμφοτέρους, ἐκείνην δὲ στηριζομένην ἐπὶ τοῦ βραχίονός σου. Ὀράτιε, ἐγκαταλείπω τὴν ἰδέαν νὰ σοῦ ἀπαγγείλω τὸ τέλος τοῦ λόγου μου. Ἐπίτρεψόν μοι μόνον νὰ σοὶ ἀποτείνω μίαν ἢ δύο ἐρωτήσεις. Ποῦ λοιπὸν συνέβη τὸ ἀκατάληπτον τοῦτο γεγονός; Ὦ! ἠξεύρω· ἡ μήτηρ σου μοὶ διηγήθη, ὅτι ἦτο ἐν Μεμφίδι εἰς τὸ βάθος ὑπογείου τινός.

— Ἡ μήτηρ μου δὲν ἐφάνη ἐχέμυθος, ἀπεκρίθη ὁ Ὀράτιος, ἀλλ' ἔστω! συνέβη πράγματι εἰς τὸ βάθος ὑπογείου.

— Αἱ ἰδέαι μου καθίστανται σαφέστεραι, ἐνθυμοῦμαι τώρα, ὅτι ἦτο ἐν τῷ τάφῳ τοῦ βασιλέως Τζ.

— Ὁ Τζ δὲν ἦτο βασιλεύς, θεῖέ μου, ἀντεῖπεν ὁ Ὀράτιος, διὰ τόνου πλήρους ἀγαθότητος πρὸς τὴν ἀμάθειαν τοῦ θείου του. Ὁ Τζ ἦτο μέγας τις πυργοδεσπότης, Βαρόνος οὕτως εἰπεῖν, ὑπό τινα τῶν βασιλέων τῆς τετάρτης δυναστείας, ἥτις ἐκυβέρνησεν ἐπὶ διακόσια ὀγδοήκοντα ἔτη, ἢ ἴσως τῆς πέμπτης.

— Θεὸς φυλάξοι νὰ ἰσχυρισθῶ τὸ ἐναντίον! Ἰδοὺ λοιπὸν ὑμεῖς ἐντὸς τοῦ τάφου τούτου, ὅτε ἡ κ. Κορνέλ ἐμπνεομένη ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἀνέγνωσε προχείρως ἱερογλυφικόν τι ἐπίγραμμα, σὺ δέ, ἐνθουσιασθεὶς ἐκ τοῦ μεγάλου τούτου θαύματος, ἐρρίφθης εἰς τοὺς πόδας της.

— Τὰ θαύματα ταῦτα δὲν γίνονται, θεῖέ μου, καὶ ἡ κ. Κορνέλ δὲν ἀναγινώσκει εἰσέτι τὰ ἱερογλυφικά, ἀλλὰ θὰ τὰ ἀναγνώσῃ ἡμέραν τινά.

— Καὶ διὰ τοῦτο μόνον τὴν ἀγαπᾷς, πτωχέ μου;

— Τὴν ἀγαπῶ, ἀνέκραξεν ἐνθουσιωδῶς ὁ Ὀράτιος, διότι εἶνε ὡραιοτάτη, διότι εἶνε θελκτική, διότι εἶνε ἀξιολάτρευτος, διότι ἔχει πάσας τὰς χάριτας καὶ διότι ἀπέναντι αὐτῆς πᾶσα ἄλλη γυνὴ μοὶ φαίνεται δυσειδής. Ναί, τὴν ἀγαπῶ, τῇ ἀνήκει διὰ παντὸς ἡ καρδία καὶ ἡ ζωή μου, τόσῳ τὸ χειρότερον δι' ἐκείνους, οἵτινες δὲν μὲ ἐννοοῦσι.

— Διάβολε! Ἰδοὺ πῶς ὁμιλοῦν καὶ ἰδοὺ ἔρως, ὑπέλαβεν ὁ κ. δὲ Μιραβάλ. Ἀλλά, παιδί μου, δὲν σὲ κατηγορῶ, διότι τὴν ἀγαπᾷς, ἄπαγε· δυσαρεστοῦμαι μόνον, διότι θέλεις νὰ τὴν νυμφευθῇς. Δι' ὄνομα θεοῦ, τί θὰ ἐγινόμεθα ἂν ἦτο ἀπαραίτητον νὰ νυμφευώμεθα ὅσας ἀγαπῶμεν; Εἰπέ μοι τώρα, μεταξύ μας, εἶνε ἀλήθεια τόσον αὐστηρὰ ἀρετή;

Ὁ Ὀράτιος συνέσπασε τὰς ὀφρεῖς καὶ ἀπήντησε ξηρῶς:

— Ἀρκεῖ, θεῖέ μου! Σᾶς παρακαλῶ, οὔτε λέξιν πλέον.

— Τῇ ἀληθείᾳ, προσέθηκεν ὁ μαρκήσιος, δὲν ἤμην παρών· ἀλλ' ἡ μήτηρ σου, φαίνεται, ἔσχε πληροφορίας καὶ αἱ κακαὶ γλῶσσαι ἰσχυρίζονται...

— Ἀρκεῖ σᾶς λέγω, ἐπανέλαβεν ὁ Ὀράτιος ὑψῶν τὴν φωνήν. Ἂν οἱοσδήποτε ἄλλος, ἐκτὸς ὑμῶν, μοὶ ὡμίλει τοιουτοτρόπως διὰ γυναῖκα, δι' ἣν ἡ ἐκτίμησίς μου εἶνε ἀνάλογος τοῦ ἔρωτός μου, ἢ θὰ τὸν ἐφόνευον ἢ θὰ μὲ ἐφόνευεν.

— Ἐννοεῖς βεβαίως, ὅτι δὲν ἐπιθυμῶ διόλου νὰ μονομαχήσω μὲ τὸν μόνον μου κληρονόμον! Διάβολε! Τί θὰ ἐγίνετο τότε ἡ κληρονομία μου; Ἀφοῦ δὲ μοὶ τὸ λέγεις, πιθομαι, ὅτι ἡ κ. Κορνέλ εἶνε ἀνεπίληπτος, ἀλλὰ ποῦ διάβολο εὗρεν ἡ μήτηρ σου τὰς πληροφορίας της; διότι ἰσχυρίζεται, ὅτι εἶνε φιλόδοξος, ὅτι ἀνακαλύπτει ἐν αὐτῇ πολυμήχανον γυναῖκα καὶ ὅτι τὸ ὄνειρόν της εἶνε... Εἶσαι λοιπὸν καθ' ὅλα βέβαιος, ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη δὲν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιτηδείων; εἶσαι καθ' ὅλα βέβαιος, ὅτι ἀληθῶς καὶ μετὰ ζέσεως ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ ἔργα τῶν Φαραὼ ἢ διὰ τὸν θεὸν Ἄνουβιν, τὸν ὁδηγὸν τῶν ψυχῶν; Εἶσαι πεπεισμένος, ὅτι μικρὰ μέσα δὲν παράγουσι κἄποτε μεγάλα ἀποτελέσματα, καὶ ὅτι δὲν παρέστησεν ἐκεῖ κάτω, ἐντὸς τοῦ τάφου του Τζ,—ὅστις δὲν ἦτο βασιλεύς,—μίαν μικρὰν κωμῳδίαν, καθ' ἣν Αἰγυπτιολόγος τις γνώριμός μου διεδραμάτισε τὸ πρόσωπον τοῦ εὐήθους; Ἐγὼ τοὐλάχιστον, νομίζω, ὅτι ἡ κ. Κορνέλ θὰ ἠγάπα ἐπίσης τὸν πρὸ ἑμοῦ ὡραῖον νεανίαν καὶ ἐὰν εἶχε τὴν ῥῖνα πλαγίως καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄχρους καὶ στραβίζοντας, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι τῇ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ κληθῇ ἡμέραν τινὰ κόμησσα δὲ Πεννεβίλ.

— Σᾶς λυποῦμαι τῇ ἀληθείᾳ, θεῖέ μου; καὶ εἶνε μεγάλη μου καλωσύνη νὰ σᾶς ἀποκρίνωμαι. Νὰ ἀποδίδητε εὐτελεῖς ὑπολογισμοὺς ἰδιωτελείας καὶ κενοδοξίας πρὸς γυναῖκα, κεκτημένην ὡς αὐτή, τὴν μᾶλλον ὑπερήφανον, τὴν εὐγενεστέραν καὶ ἀγνοτέραν ψυχήν! Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐρυθριάσητε, διότι ἀδικεῖτε τὸν ἑαυτόν σας τόσον πολύ. Μοὶ διηγήθη ἅπαντα τὸν βίον της, μεθ' ὅλων τῶν καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν λεπτομερειῶν, καὶ ὁ Θεὸς γνωρίζει, ὅτι οὐδὲν ἔχει νὰ κρύψῃ! Τὸ πτωχὸν ἅγιον πλάσμα, ὑπανδρεύθη νεωτάτη καὶ παρὰ τὴν θέλησίν της, τυραννικῶς ἀναγκασθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρός της, μετ' ἀνδρὸς ἀναξίου νὰ θίξῃ τὸ κράσπεδον τοῦ φορέματός της! Καὶ ὅμως τῷ συνεχώρησε τὰ πάντα. Ὦ, ἐὰν ἐγνωρίζετε μετὰ πόσης τρυφερᾶς φροντίδος τὸν ἐπεμελήθη κατὰ τὰς τελευταίας του στιγμάς.

— Πλήν, νομίζω, ἀγαθέ μου φίλε, ὅτι ἠμείφθη διὰ τοὺς κόπους της, ἀφοῦ τῇ ἀφῆκεν ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του.

— Καὶ πρὸς ποῖον ἄλλον νὰ τὴν ἀφήσῃ; Δὲν εἶχε τόσα πρὸς αὐτὸν ἀδικήματα νὰ ἐπανορθώσῃ; Ὄχι, οὐδέποτε γυνὴ ὑπέφερεν ἐπὶ τοσοῦτον οὔτε ὑπῆρξε μᾶλλον ἀξία νὰ καταστῇ εὐτυχής. Ἐν μόνον πρᾶγμα τὴν ἐβοήθη νὰ ἐγείρῃ τὸ βαρὺ φορτίον τῶν θλίψεών της, καὶ τοῦτο ἦτο ἡ ἐνδόμυχος πεποίθησις ὅ,τι θὰ συνήντα ποτὲ ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ τὴν ἐννοήσῃ καὶ ἔχοντα ψυχὴν ὁμοίαν τῆς ἰδικῆς της. Ναί, μοὶ ἔλεγε προχθές, τὸν ἀνέμενον, ἤμην βεβαία ὅτι ὑπῆρχε, καὶ τὴν πρώτην φοράν, καθ' ἣν σᾶς εἶδον, ἐνόμισα ὅτι σᾶς ἀναγνώριζον καὶ εἶπον κατ' ἐμαυτήν: — Δὲν εἶνε αὐτός;... Θεῖέ μου, αὐτός, εἶμαι ἐγώ, διότι εἴμεθα ὁ ἴδιος ἄνθρωπος, καὶ τοῦτο ἔσεται τὸ καύχημα τοῦ βίου μου. Μὲ ἀγαπᾷ! Σᾶς λέγω, ὅτι μὲ ἀγαπᾷ, μὴ προσθέσητε λέξιν, καὶ ἂς τελειώσωμεν ἐνταῦθα, σᾶς παρακαλῶ.

Ὁ μαρκήσιος ἐβύθισε δὶς τοὺς δακτύλους του ἐντὸς τῆς λευκῆς του κόμης καὶ ἀνέκραξε.

— Σοὶ ἀναγγέλλω, Ὀράτιε, ὅτι εἶσαι ὁ εἰλικρινέστερος τῶν ἁπλοϊκῶν καὶ ὁ ἀφελέστερος τῶν ἐρωτευμένων.

— Σᾶς βεβαιῶ, θεῖέ μου, ὅτι εἶσθε ὁ μᾶλλον πείσμων καὶ ὁ μᾶλλον ἀδιόρθωτος τῶν στωϊκῶν.

— Ὀράτιε, μαρτύρομαι ταύτην τὴν Σφίγγα καὶ τὸ ῥύγχος τῆς θεᾶς Σεχέτ, ὅτι ἡ ποίησις εἶνε ἡ ἀσθένεια τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν ἔζησαν εἰς τὸν κόσμον.

— Καὶ ἐγώ, θεῖέ μου, ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τῆς σελήνης, ἣν βλέπομεν καὶ τοῦ πορφυροῦ τούτου ῥόδου, τὸ ὁποῖον σᾶς προσ-

βλέπει χλευαστικῶς, ὅτι ὁ στωϊκισμὸς εἶνε ἡ τιμωρία ἐκείνων, οἵτινες ἔζησαν ὑπερμέτρως ἐν τῷ κόσμῳ.

— Καὶ ἐγὼ σοῦ ὁρκίζομαι, εἰς ὅτι ὑπάρχει ἱερόν, εἰς αὐτὸν τὸν μέγαν Σέσωστριν...

— Ὢ θεῖέ μου, ὁποία ἐκλογή! Δὲν ἐσπουδάσατε τὴν ἱστορίαν τῆς Αἰγύπτου, διότι δὲν σᾶς ἐνδιέφερε καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀδημονῇ τις καθ' ἡμῶν. Πλὴν μάθετε, ὅτι ἂν ὑπῆρξέ ποτε ἐν τῷ κόσμῳ κίβδηλος δόξα, δόξα κλαπεῖσα, ἂν θέλετε, αὕτη εἶνε ἡ τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἀποκαλεῖτε μέγαν Σέσωστριν καὶ οὗ τὸ πραγματικὸν ὄνομα εἶνε Ραμσῆς ὁ δεύτερος. Ὁρκισθῆτε, ἂν ἐπιθυμῆτε, εἰς τὸν βασιλέα Χέοπα, τὸν νικητὴν τῶν Βεδουΐνων, ὁρκισθῆτε εἰς τὸν Μῆνον, ὅστις ἔκτισε τὴν Μέμφιδα, εἰς τὸν Ἀμένοφιν, τὸν τρίτον, τὸν ἐπικληθέντα Μέμνωνα, ἢ ἂν προτιμᾶτε εἰς τὸν Σνεφροῦ, τὸν προτελευταῖον βασιλέα τῆς τρίτης δυναστείας, τὸν ὑποτάξαντα τὰς νομαδικὰς φυλὰς τῆς Πετραίας Ἀραβίας· ἀλλὰ μάθετε, ὅτι ὁ Σέσωστρίς σας, ἦτο ἄνθρωπος ἐν συνόλῳ μετριώτατος καὶ ἐλαχίστης ἀξίας, φθάσας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν κενοδοξίας, ὥστε νὰ ἐξαλείψῃ τὰ ὀνόματα τῶν προκατόχων του βασιλέων ἐκ τῶν μνημείων καὶ νὰ γράψῃ τὸ ἰδικόν του ὄνομα ἐπ' αὐτῶν. Τοῦτο ἐπλάνησε τὰ ἐλαφρὰ πνεύματα, ἰδίως Διόδωρον τὸν Σικελιώτην καὶ ἐγένετο αἰτία νὰ παρενείρῃ οὗτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ οἰκτρότερον τῶν σφαλμάτων. Ὁ Σέσωστρίς σας, πρὸς θεοῦ! δὲν ἐφημίσθη δι' ἄλλο ἢ διὰ μίαν πρᾶξιν τῆς νεότητός του. Φαίνεται, ὅτι ἢ δι' ἐπιδεξιότητός του ἢ ἐκ τύχης, κατώρθωσέ ποτε νὰ ἐξέλθῃ σῶος καὶ ἀσφαλὴς ἔκ τινος ἐνέδρας. Ἰδοὺ τὸ μέγα ἀνδραγάθημα, ὅπερ ἀνέγραψε μυριάκις ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ἀνεγερθεισῶν κατὰ τὴν βασιλείαν του οἰκοδομῶν καὶ τοῦτο ὑπῆρξε τὸ αἰώνιόν του καύχημα. Ἀλλὰ σᾶς ἐρωτῶ, ποῖαι εἶνε αἱ κατακτήσεις του; Ἐπειδὴ εἶχεν ἀνάγκην τεκτόνων μετῆλθε τὸ ἀνθρωποκυνήγιον ἐν Σουδάν, ὁ δὲ μόνος του τίτλος δόξης εἶνε, ὅτι εἶχεν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τέκνα, ἐξ ὧν ἑξήκοντα ἐννέα υἱούς.

— Διάβολε! εἶνε κάτι σπουδαῖον τοῦτο... ἀλλ' ἐπὶ τέλους ποῦ θὰ καταλήξῃς;

— Θὰ καταλήξω, ἀπεκρίθη ὁ Ὁράτιος, λησμονήσας ἤδη τὸ κύριον θέμα του, χάριν τοῦ παρεμπεσόντος, θὰ καταλήξω, εἰς τὸ ὅτι ὁ Σέσωστρις..... ὄχι, ὑπέλαβε, θὰ καταλήξω, εἰς τὸ ὅτι λατρεύω τὴν κ. Κορνέϊλ καὶ ὅτι πρὶν παρέλθουσι τρεῖς μῆνες θὰ εἶνε σύζυγός μου.

Ὁ μαρκήσιος ἠγέρθη ἀποτόμως ἀνακράζων.

— Ὁράτιε, κληρονόμε μου καὶ ἀνεψιέ μου, ἐλθὲ εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ὁράτιος τὸν ἐθεώρει ἐν ἀπορίᾳ:

— Πρέπει νὰ σοὶ τὸ ἐπαναλάβω; ἐξηκολούθησεν, ἐλθὲ εἰς τὰς ἀγκάλας μου, εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ ἔρως σου μὲ καθιστᾷ και πάλιν νέον. Ἀγαπῶ τὴν νεότητα, τὸν ἔρωτα καὶ τὴν εἰλικρίνειαν. Ἐνόμιζον, ὅτι ᾐσθάνεσο διὰ τὴν γυναῖκα ταύτην ἁπλῆν ἰδιοτροπίαν, φαντασιοπληξίαν τινά, ἀλλὰ βλέπω, ὅτι ἡ καρδία σου εἶνε αἰχμάλωτος· τὸ δὲ κάλλιστον πάντων, εἶνε νὰ ὑπείκῃ τις εἰς τὴν φωνὴν τῆς καρδίας του. Συγχώρησόν με διὰ τὰς παραλόγους μου ἐρωτήσεις καὶ τὰς αὐθάδεις ἀντιρρήσεις μου. Ὅ,τι σοὶ εἶπον μέχρι τοῦδε, τὸ εἶπον, ἵνα καθησυχάσω τὴν συνείδησίν μου. Ἡ μήτηρ σου μὲ ἐδίδαξε τὸ μάθημά μου καὶ τὸ ἐπανέλαβον ὡς ψιττακός. Δὲν πρέπει νὰ ὀργιζώμεθα ἐναντίον αὐτῶν τῶν πτωχῶν μητέρων· αἱ προλήψεις των εἶνε πάντοτε σεβασταί. Ἡ ἰδική σου.....

— Ὤ, μὴ θίγετε ἐνταῦθα εὐαίσθητον καὶ ὀδυνηρὰν χορδήν, διέκοψεν ὁ νεανίας· ἀλλὰ θὰ προσπαθήσω νὰ τὴν μεταπείσω, θὰ τῇ γράψω αὔριον.

— Μὴ γράψῃς· τὰ γραφόμενά σου δὲν ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα νὰ τῇ ἀρέσκωσι. Πλὴν ἔχει μεγάλην ἐμπιστοσύνην πρὸς ἐμέ, ὁ δὲ λόγος μου θὰ ἰσχύσῃ μεγάλως παρ' αὐτῇ. Υἱέ μου, βλέπεις εἶμαι καθ' ὅλα ἕτοιμος νὰ αὐτομολήσω, ἂν δὲ ἡ ἐρασμία γυνή, ἥτις κατοικεῖ ἐδῶ πλησίον, εἶνε ὄντως, ὅπως τὴν παριστᾷς, θὰ γείνω ὁ συνήγορός σου ἐνώπιον τῆς μητρός σου καὶ θὰ τὴν φέρωμεν εἰς τὴν πειθώ. Θέλεις νὰ μὲ παρουσιάσῃς πρὸς τὴν κ. Κορνέϊλ; Θὰ τὴν βολιδοσκοπήσω, καὶ σοὶ ὑπόσχομαι.....

— Ὁμιλεῖτε εἰλικρινῶς, θεῖέ μου; ἠρώτησεν ὁ Ὁράτιος, ἀτενίζων αὐτὸν δι' ὕφους προκλητικοῦ καὶ δυσπίστου. Δύναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὴν καλοκἀγαθίαν σας; Δὲν ζητεῖτε νά .....

— Σοὶ δίδω λόγον θείου καὶ εὐπατρίδου, διέκοψεν ἤδη ὁ μαρκήσιος.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἂς περιπτυχθῶμεν ἀλλήλους καὶ πάλιν, βεβαιωθῆτε δέ, ὅτι ἡ περίπτυξις αὕτη θὰ εἶνε ἡ εἰλικρινής, ἀπεκρίθη ὁ Ὁράτιος, λαμβάνων τὴν πρὸς αὐτὸν τεινομένην χεῖρα τοῦ θείου του.

Ὁ θεῖος καὶ ὁ ἀνεψιὸς ἔμειναν ἐπί τινα εἰσέτι χρόνον συνδιαλεγόμενοι φιλικώτατα. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον περίπου ὁ κ. δὲ Μιραβὰλ ἐνθυμηθείς, ὅτι τὸ ὄχημά του τὸν περιέμενεν εἰς τὴν ὁδόν, ὅπως τὸν ἐπαναγάγῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἠγέρθη λέγων πρὸς τὸν Ὁράτιον.

— Σύμφωνοι λοιπόν, ὅτι θὰ μὲ παρουσιάσῃς αὔριον;

— Μάλιστα, θεῖέ μου, ἀκριβῶς εἰς τὰς δύο.

— Εἶνε αὐτὴ ἡ ὥρα σου; ἡ ὥρα, καθ' ἣν τὴν βλέπεις;

— Εἶνε μία ἐκ τῶν ὡρῶν μου. Δὲν ἐργάζομαι ποτὲ μεταξὺ τοῦ προγεύματος καὶ τοῦ γεύματος.

— Πάντα ταῦτα τὰ ἔχεις, βλέπω, ἀκριβῶς προδιαγεγραμμένα. Ἔχεις δίκαιον, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μέθοδος ἐν παντὶ πράγματι καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἔρωτι. Τὰ πάντα πρέπει νὰ γίνωνται μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας. Ἐγνώρισα φιλόσοφόν τινα, ὅστις ἔλεγεν, ὅτι ὁ κάλλιστος ὁρισμὸς τοῦ θεοῦ εἶνε τὸ *μέτρον*.. Ἀλλ' ἵνα μὴ λησμονήσω, μοῦ δανείζῃς κανὲν βιβλίον, ὅπως διέλθω τὴν ὥραν ἐν τῇ κλίνῃ μου; Ἐκοιμήθην βλέπεις μετὰ μεσημβρίαν καὶ δὲν νυστάζω. Βεβαίως θὰ ἔχῃς τὰ ἔργα τῆς κ. Κορνέϊλ;

— Καὶ ἀμφιβάλλετε;

— Μὴ μοῦ δώσῃς τὸ μυθιστόρημά της, διότι τὸ ἀνέγνωσα ἤδη.

— Εἶνε τέλειον, ἀριστούργημα, εἶπεν ὁ Ὁράτιος.

— Κατ' ἐμὲ ἔχει ῥίψῃ ἐν αὐτῷ ὑπέρμετρον ὁμίχλην. Ἀλλὰ λέγουν, ὅτι ἐδημοσίευσε καὶ ᾄσματα.

— Εἶνε ἀληθεῖς ἀδάμαντες.

— Καὶ *Πραγματείαν* περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς γυναικός.

— Τί θαυμάσιον βιβλίον! ἐπανέλαβεν ὁ Ὁράτιος.

— Δάνεισέ μοι τὴν *Πραγματείαν* καὶ τὰ *Ἄσματα*. Θὰ τὰ ἀναγνώσω τὴν νύκτα ταύτην, ἵνα προετοιμασθῶ διὰ τὴν συνάντησιν τῆς αὔριον.

Ὁ Ὁράτιος ἀμέσως κατέγεινε εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῶν δύο τούτων βιβλίων. Ἐπὶ τέλους μετὰ πολλοὺς μόχθους κατώρθωσε νὰ τὰ ἀνεύρῃ ὑπὸ ὑπέρογκον σωρὸν τόμων εἰς τέταρτον, ὅστις τὰ κατέθλιβε διὰ τοῦ βάρους του· προσφέρων δ' αὐτὰ πρὸς τὸν θεῖόν του:

— Ἐπιμεληθῆτέ τα ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, τῷ εἶπε· μοὶ τὰ ἔδωκεν αὐτὴ ἡ ἰδία.

— Μὴ ἀνησυχῇς, ἐννοῶ τὴν ἀξίαν τοῦ θησαυροῦ τούτου, τῷ ἀπεκρίθη ὁ μαρκήσιος.

Ταὐτοχρόνως δ' ἐλάμβανε γνῶσιν, ὅτι ἡ μὲν *Πραγματεία* εἶχε κοπῆ μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ, τὰ δὲ *Ἄσματα* ἦσαν παντελῶς ἄκοπα. Τοῦτο ἐγέννησεν ἐν τῷ νῷ τοῦ μαρκησίου ἀπείρους σκέψεις, ἃς ὅμως ἐπιμελῶς ἐκράτησε δι' ἑαυτόν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΧΩΡΙΑΤΗΣ ΚΑΙ ΑΛΟΓΟ

(Μῦθος Κριλὼφ)

Χωριάτης βρώμη ἔσπερνεν εἰς τὸν ἀγρὸ μιὰ μέρα,
Κ' ἕν' ἀλογάκι παραπέρα
Τὸν ἔβλεπε κι' ἐσκέπτετο. «—Τάχα γιὰ ποιὰ αἰτία
Ἔφερε τόσο πρᾶγμ' αὐτός; Δὲν εἶνε ἁμαρτία;
Δὲν ἀπὸ μᾶς ὁ ἄνθρωπος καλήτερα πῶς κρίνει·
Καὶ τί ἀνοητότερο μπορεῖ ποτὲ νὰ γείνῃ
Παρὰ ὁλόκληρο ἀγρὸ μὲ σίδερο νὰ σχίσῃς
Καὶ εἰς αὐτὸν τὴ βρώμη σου ἄδικα νὰ σκορπίσῃς;
Ἂν στ' ἄλογα τὴν ἔδινεν ἢ καὶ εἰς τὰ πουλιά,
Θὰ 'φαίνετο πῶς ἔκαμε κάπως καλὴ δουλειά.
Κακὰ ψυχρ' ἂν τὴν ἔκρυπτεν ἀπὸ φιλαργυρία·
Πλὴν ἄδικα νὰ τὴν πετᾷ εἶνε σωστὴ μωρία».
Ὅμως ἡ βρώμη φύτρωσε, συνάχθη στὸ κατῶγι,
Καὶ ἀπ' αὐτὴν τὸ ἄλογο τοῦ χωρικοῦ μας τρώγει.

Πιστεύω, ἀναγνῶστα, τὴν παράλογο
Νὰ ἀποδοκιμάζῃς σκέψι ποῦ ἔκαμε τὸ ἄλογο,
Ἀλλὰ μήπως καὶ σήμερον, ὡς εἰς τὰ πρῶτα χρόνια
Ὁ ἄνθρωπος σκαιῶς, μὲ καταφρόνια
Τὰ ἔργα τῆς προνοίας δὲν κακίζει
Καὶ ἀποτυφλωμένος δὲν τὴν μυκτηρίζει,
Ποσῶς τὰς ἀποκρύφους της μὴ βλέπων ἀτραπούς,
Κ' εἰς ποίους ἀποβλέπει μὴ ἐννοῶν σκοπούς;

Π. Α. ΑΞΙΩΤΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἀναχωρεῖ τὴν 5 ἐλευσομένου ἐκ τῶν λουτρῶν τοῦ Aix-les-Bains εἰς Ἀγγλίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας.— Ἀφίκετο ἐκ Κων/πόλεως ὁ νέος πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Μαχμοὺτ Νεδὶμ βέης εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ τέως τοιούτου Ριζᾶ βέη.— Καθὰ τηλεγραφοῦσιν ἐκ Παρισίων ὁ κ. Φίλλις, ἐκκαθαριστὴς τῆς ἑταιρίας τῆς Κορίνθου, ἀπηύθυνεν εἰς τοὺς μετόχους ἐπιστολὴν προαγγέλλουσαν τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀποπειρῶν πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἐλάττωσιν τῶν ζημιῶν τῶν πρώτων μετόχων. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀγγέλλει τὴν ἵδρυσιν νέας ἑλληνικῆς ἑταιρίας μὲ κεφάλαιον 5 ἑκατομμυρίων φρ. Αἱ ἐργασίαι ἐ[κ]δοθεῖσαι ἐργολαβικῶς θὰ τελειώσωσιν ἐντὸς δύο καὶ ἡμίσεος ἐτῶν, καθότι ἔκθεσις τοῦ μηχανικοῦ Κελλενὲκ βεβαιοῖ, ὅτι ἐπὶ δέκα ἑκατομ. κυβικῶν μέτρων, τῶν ὁποίων ἡ ἀφαίρεσις εἶνε ἀναγκαία διὰ τὴν τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ, δύο μόνον ἑκατομμύρια ὑπολείπονται ἔτι. — Ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης ἐν Βαλεντίᾳ χολέρας, ἐπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰατροσυνεδρίου πενθήμερος κάθαρσις εἰς πάντα τὰ ἐξ αὐτῆς προερχόμενα πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια.— Διὰ Β. Διατάγματος ἀνασυνιστῶνται τέσσαρα λοιμοκαθαρτήρια ἐν Βίδῳ, Δήλῳ, Ἁγίῳ Γεωργίῳ τοῦ Πειραιῶς καὶ ἐν Βόλῳ. — Ὁ γνωστὸς Ἄγγλος φιλέλλην μαρκήσιος Μπιούτ, ἀπέστειλεν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν Χριστιανικὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν 100 λίρας ἀγγλικάς· τὸ συμβούλιον δ' αὐτῆς ὠνόμασεν αὐτὸν εὐεργέτην.— Ἡ ρωσικὴ κυβέρνησις ἠλάττωσε κατὰ 40 καπίκια, τὸν δι' ἕκαστον πούτιον ἐλαιῶν, (ἐκ δεκατριῶν ὀκάδων), εἰσαγωγικὸν δασμόν.— Ἡ νέα ἑταιρία, ἥτις ἀναλαμβάνει τὰς ἐργασίας τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, προτίθεται νὰ κατασκευάσῃ, δυνάμει τῆς συμβάσεως, καὶ τὸν βραχίονα τοῦ λιμένος. — Σήμερον ἀπέρχονται εἰς Χάβρην ὁ κυβερνήτης τοῦ κατασκευαζομένου θωρηκτοῦ Σπέτσαι πλοίαρχος κ. Κ. Σαχτούρης καὶ ὁ ὕπαρχος κ. Π. Μπούμπουλης ἀντιπλοίαρχος, ἵνα παρίστανται κατὰ τὰς ἐκεῖ γενησομένας δοκιμὰς τῶν μηχανῶν τῶν Σπετσῶν. — Ἀναχωροῦσιν ἐπ' ἀδείᾳ οἱ ἐνταῦθα πρεσβευταὶ τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Ρωσίας. — Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Δρομοκαϊτείου φρενοκομείου, καθορῶν τὴν ἀνάγκην τῆς γυναικείας ἐπιβλέψεως εἰς τὰ τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομίας τοῦ ἱδρύματος, διώρισε τριμελῆ ἐκ κυριῶν ἐφορευτικὴν ἐπιτροπήν, ἀναθέσαν τὴν ἐντολὴν ταύτην εἰς τὰς κυρίας Ἰουλίαν Η. Ζερβουδάκη, Εἰρήνην Δ. Μακκᾶ καὶ Πηνελόπην Ι. Χωρέμη.— Πολλοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐμπόρων διὰ κοινῆς συμφωνίας, εἰς ἣν ὀλίγιστοι μόνον ἠρνήθησαν νὰ προσχωρήσωσιν, ἀπεφάσισαν νὰ διατηρῶσι κεκλεισμένα τὰ καταστήματά των καθ' ὅλην τὴν Κυριακήν. Τὸ παράδειγμά των ἐλπίζεται, ὅτι θὰ μιμηθῶσι καὶ αἱ συντεχνίαι ὑποστηρίζουσαι μέτρον χριστιανικὸν καὶ φιλανθρωπικόν.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Παρουσίᾳ τοῦ πρίγκιπος τοῦ Ὀλδεμβούργου ἔληξαν ἐν Πετρουπόλει αἱ συνεδριάσεις τοῦ διεθνοῦς συνεδρίου τῶν φυλακῶν.— Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας εὑρισκόμενος ἤδη εἰς Κίελον θὰ ἀπέλθῃ εἰς Κοπεγχάγην καὶ Χριστιανίαν.— Ἡ χολέρα ἐν Βαλεντίᾳ μένει στάσιμος, ἀλλ' ἐνεφανίσθη ἐν Νεαπόλει, Μεσσήνῃ καὶ Βενετίᾳ.— Σοβαρώταται ταραχαὶ ἀγγέλλονται ἐξ Ἀρμενίας· κατὰ τὰς συμπλοκάς, αἵτινες ἔλαβον χώραν εἰς τὰς ἐπαρχίας Ἐρζερούμην καὶ Μουσούλ, ἐφονεύθησαν πολλοὶ κοῦρδοι καὶ ἀρμένιοι. — Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἤρξαντο ἐν Χάβρῃ αἱ δοκιμαὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θωρηκτοῦ Σπέτσαι.— Ἡ βουλγαρικὴ κυβέρνησις διὰ διακοινώσεώς της πρὸς τὴν Πύλην ἐξῃτήσατο ἰδιαιτέρας εὐνοίας ὑπὲρ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βουλγαρικῶν πληθυσμῶν, ἀπειλοῦσα ἄλλως ἀφ' ἑαυτῆς νὰ ἐνεργήσῃ κηρυσσομένη ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικυριαρχίας.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐκομίσθησαν ἐκ Πατρῶν ὁ ἐν τῷ κτήματι τοῦ κ. Ρετηνιώτου εὑρεθεὶς περίεργος σαρκοφάγος καὶ ὁ πρὸ τοῦ ἐκεῖ δημαρχείου εὑρισκόμενος τοιοῦτος, ἵνα τοποθετηθῶσιν ἐν τῷ ἐθνικῷ μουσείῳ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Οἱ ἐν Σμύρνῃ ὁμογενεῖς ἤνοιξαν ἔρανον πρὸς ἐξαγορὰν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἡ καεῖσα οἰκία, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς.— Ὁ πρώην ἑταῖρος τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς σχολῆς, νῦν δὲ συνεργάτης τῆς «Ἐφ. τῶν Συζητήσεων» κ. Γάστων Δεσσάν, ἀνέγνω ἐν Παρισίοις πραγματείαν περὶ τῆς νήσου Κρήτης, ἧς τὸν λαὸν ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, περιγράψας δὲ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Κρητῶν, κατένυξε τοὺς ἀκροατὰς διὰ τῆς ἀφηγήσεως τῶν προαιωνίων αὐτῶν παθημάτων.— Τὸ συμβούλιον τῆς κοινότητος τῶν Ἑλλήνων ἐν Τεργέστῃ, τῇ προτάσει τῆς ἐπὶ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Δ. Α. Οἰκονόμου ἐπιτροπείας, ἀπένειμεν ἐκ τῶν προσόδων τοῦ κληροδοτήματος τρία βραβεῖα ἐκ δισχιλίων χρυσῶν φράγκων ἕκαστον, ἤτοι ἓν πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις σύλλογον «Παρνασσὸν» διὰ τὰ πολλὰ αὐτοῦ ἐθνωφελῆ ἔργα καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν σύστασιν καὶ συντήρησιν σχολείων τῶν ἀπόρων παίδων ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἕτερον πρὸς τὸν ἐν Βερολίνῳ Ἐδουάρδον διδάκτορα Ἔγγελ, διὰ τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πολλὰ καὶ ὠφέλιμα συγγράμματα καὶ ἀναγνώσματα καὶ ἕτερον πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις καθηγητὴν κ. Θεόδωρον Παπαδημητρακόπουλον, διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς τῶν ἑλλήνων προφορᾶς συγγραφὴν αὐτοῦ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Παγανίνη, τῇ 27 Μαΐου ἐτέθη ἐν Πάρμᾳ ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ μεγάρου τοῦ κόμητος Φιλίππου Λινάτη, γερουσιαστοῦ, μαρμαρίνη πλὰξ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ μακρᾶς διαμονῆς τοῦ μεγάλου τετραχορδιστοῦ.— Ἐν τῷ θεάτρῳ Πετζάνα τοῦ Μιλάνου, μεγίστην ἐπιτυχίαν ἔσχε νέον μελοδραμάτιον ἐπικαλούμενον, Σὶν—Κὸ—Κά, τοῦ βιενναίου συνθέτου Ζόμμερ.— Ὁ καθηγητὴς Σχάππερ, γλύπτης ἐν Βερολίνῳ, ἀνέλαβε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διὰ τὴν πόλιν τῆς Λειψίας προωρισμένου ἀνδριάντος τοῦ Βάγνερ. — Ὁ μουσικοδιδάσκαλος Δημήτριος Ἀνδρώνης ἐκ Βονωνίας, διακεκριμένος καλλιτέχνης ἰταλός, προσεκλήθη ὡς διευθυντὴς τῆς ἐν Κερκύρᾳ Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας. — Ὁ ἄριστος τετραχορδιστὴς Σαραζάτης, ὅστις πρὸ μικροῦ ἐπανῆλθεν ἐν Εὐρώπῃ, ἔδωκε τελευταῖον εἰς Λονδῖνον τὴν πρώτην συναυλίαν του. Κατὰ τὴν ἐν Ἀμερικῇ περιοδείαν του ἐξετέλεσεν 100 συναυλίας, ὧν ἑκάστην ἀντὶ 3000 φρ. Ὁ δὲ κλειδοκυμβαλιστὴς Εὐγένιος δ' Ἀλβέρτ, ὁ συνοδοιπόρος του, ἔλαβε 1000 φρ. κατὰ συναυλίαν, πρὸς ἃ προσετέθη καὶ τὸ ποσὸν 150,000 φρ. ἅτινα τῷ ἐπλήρωσεν ὁ οἶκος Steinway ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ κρούσῃ ἐπὶ κλειδοκυμβάλου ἄλλου καταστήματος. — Μουσικὴ ᾠδὴ ἐμπνευσθεῖσα ὑπὸ τῆς θεωρείας τοῦ ἐμβολιασμοῦ κατὰ τῆς λύσσης: αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσι τὴν παρὰ τῷ κ. Παστὲρ μετάβασιν ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ἐκ προσώπων τῆς Λονδινκίας ἀριστοκρατίας, ὅπως τῷ παραδώσῃ λεύκωμα φωτογραφιῶν, συνοδευόμενον ὑπὸ σχετικῆς ᾠδῆς, ἣν ἡ λαίδη Θόμψων συνέθηκεν ἐπὶ στίχων τῆς λαίδης Παγέτ. Ἡ δὲ μὶς Παγὲτ ἀνέλαβε νὰ ψάλῃ τὴν σύνθεσίν της ἐνώπιον τοῦ διασήμου ἐπιστήμονος.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀργῳ. Οἱ Μαθηματικοὶ κῶνοι εὑρίσκονται μόνον ἐντὸς τῆς Γεωμετρίας οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς Τύρου ὡς μᾶς πληροφορεῖ ἡ μετάφρασίς σας· οἱ δὲ ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερόμενοι κῶνοι εἰσὶ εἶδός τι κογχῶν ἢ κερατίων κωνοειδοῦς σχήματος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά των.—Κ. Μ., Στ. Ε. Π. Δ. Κ/πολιν. Π. Ἐλήφθησαν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἤδη διήρχεσθε τὸν χρόνον πολὺ εὐχαρίστως βαυκαλιζόμενος ὑπὸ τοῦ ἡδυπαθοῦς ᾄσματος τῆς ἐαρινῆς μούσης σας. Τὸ τοιοῦτον πρὸς τοῖς ἄλλοις θὰ ἐμποδίσῃ νὰ ἐπενεργήσωσιν ἐφ' ἡμῶν οἱ ρεμβασμοί σας, ὅπως ἐπενήργησεν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ πτωχοῦ ἐκ Λούκας ζωγράφου Σπινέλλου ἡ εἰκὼν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ζωγραφηθέντος διαβόλου.— Ι Ἄργος. Μὴ ἐμπιστεύεσθε, «οἱ ἀνόητοι εἰσι κινδυνωδέστεροι τῶν κακῶν.» Ἂν εἶνε ὅμως πράγματι ἀνόητοι, διότι πιθανὸν καὶ νὰ ὑποκρίνωνται.—Ε. Π. Ἀδριανούπολιν, Ἐλήφθησαν. Ἐνεγράφησαν.—Φίλῳ Μ. Σᾶς συμβουλεύομεν νὰ μεταβῆτε εἰς Τοσκάνην· οἱ Ἰταλοὶ καλοῦσι τὴν χώραν των κῆπον τῆς Εὐρώπης, καὶ οἱ Τοσκανοὶ τὴν πατρίδα των κῆπον τῆς Ἰταλίας! — Στ. Χ. Κάϊρον. Ἐλήφθη, ἐνεγράφη καὶ εὐχαριστοῦμεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζητούμενον καὶ ταχέως θὰ σταλῇ καὶ πολὺ ὀλιγώτερον θὰ στοιχίσῃ ἢ ὅσον ὑπολογίζετε. Ἔχομεν ὑποχρεώσεις...—Α. Π. Ναύπακτον. Ἀναμένομεν εὐχαρίστως. Θὰ τὸ μεταχειρισθῶμεν ἡμεῖ..—Ὑακίνθῳ. Κάλλιστον. Νομίζομεν ὅτι σᾶς ὑποθέτομεν· ἀπαιτεῖται τὸ ὄνομά σας.—Μ. Ι. Ὅλα εἶνε ἐπωφελῆ ἢ ἐπιβλαβῆ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ἂν ὁ Κλοπστὸκ ἠγάπα ἀκόμη ὀλίγον τὴν σύζυγόν του ἡ Μεσιὰς δὲν θὰ συνεγράφε ο· ἄλλοτε σᾶς λέγομεν αὐτὴν τὴν ἱστορίαν.—Περιττῷ;;; — Γ. Γ. Μεσσήνην. Τὸ ν σημαίνει νέαν χρονολογίαν. Κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον· διὰ τὴν Γῆν τῆς Δουλείας, ἀποστέλλεται σήμερον. — Ἀλ. Πόρον. Ἡ συνέντευξις τῶν δύο αὐτοκρατόρων ἀπεφασίσθη διὰ τὴν Κυριακήν. Τὰ τῆς περιγραφῆς ζητήσατε εἰς τὰς ἐφημερίδας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Corpus Juris Civilis, μετάφρ. Ἠλία Διαλοπούλου. Πανδέκται. Τεῦχος 51ον, 52ον. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης

Λεξικὸν Ἐγκυκλοπαιδικόν, ἐκδιδόμενον ἐπιμελείᾳ Ν. Γ. Πολίτου (Ἀπιὼν -Ἀπόλλων), Τόμος Β'. Φυλλάδιον 34ον. Μπάρτ καὶ Χίρστ ἐκδόται ἐν Ἀθήναις.

Μηνιαῖον Δελτίον, τοῦ εἰδικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν Ἀπρίλιος 1890. Ἀρ. 4.

ΕΞΕΔΟΘΗ
Η ΓΗ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΔΡΑΚΤΑ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 3 ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΕΛΩΝ ΠΑΝΤΙ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΙ ΤΟ ΑΝΤΙΤΙΜΟΝ

Η ΕΘΝΙΚΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

εἰς μέγα σχῆμα

Διευθυντὴς Ε. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Γραφεῖον ὁδὸς Πανεπιστημίου 1.

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΛΕΠ. 5

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΑΘΗΝΩΝ. Διὰ 4 μῆνας δρχ. 5. Ἐν ἔτος δρ. 15
ΕΠΑΡΧΙΩΝ. Διὰ 4 μῆνας δρχ. 6. Ἐν ἔτος δρ. 17
ΕΞΩΤΕΡΙΚ. Δι' 6 μῆνας φρ. χρ. 16. Ἐν ἔτος φ χ. 30
ΡΩΣΙΑΣ. Δι' 6 μῆνας ρούβλ. 8. Ἐν ἔτος ρούβ 15

Αἰτήσεις πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομητῶν δέον νὰ συνοδεύωνται ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου.

Η ΕΘΝΙΚΗ εἰς μέγα σχῆμα ἐκδιδομένη εἶνε τὸ εὐωνότατον τῶν Ἑλληνικῶν φύλλων. Τηρεῖ δὲ πολιτικὴν πορείαν ἀνεξάρτητον.

REVUE

POLITIQUE ET LITTERAIRE

REVUE BLEUE

Paraissant le Samedi

Six mois 20 fr. Un an 35

PARIS

111. Bd. St Germain 111.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΜΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ & Σ^ιε

ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καΐρῳ

Ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης χρηματιστικῆς καὶ ἐμποροτραπεζιτικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ συμφερωτάτους ὅρους. — Προεξοφλεῖ καὶ εἰσπράττει ἐπιταγὰς καὶ τὸν ὁμοειδῆ ἐπιτοπίως, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ. — Ἐκδίδει ἐπιταγὰς καὶ συναλλάγματα μικρῶν καὶ μεγάλων ποσῶν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αἰγύπτου, διὰ τὴν Εὐρώπην, Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα. — Ἐκτελεῖ πᾶσαν παραγγελίαν ἐπὶ ἑλληνικῶν χρεωγράφων, κάμνει προκαταβολὰς ἐπ' αὐτῶν, καὶ πωλεῖ λαχειοφόρους ὁμολογίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος μὲ μηνιαίας δόσεις καὶ ἐπ' ἐτησίῳ τόκῳ 6—8 ο/ο — Κάμνει προκαταβολὰς ἐπὶ βαμβακίων καὶ ἄλλων ἐμπορευμάτων, καὶ ἀναδέχεται τὴν ἀγοραπωλησίαν αὐτῶν ἐπιτοπίως καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΓΥΝΑΙΚΟΣ
Ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι σήμερον
ΥΠΟ
ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΠΑΡΡΕΝ
Τεῦχος 3.
ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
Τιμᾶται Δραχμὴν

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Ὀδοντοϊατρός
Ὁδ. Πατρ. 9

L'ARGUS DE LA PRESSE

Voulez-vous être informé avec exactitude et rapidité de tout ce qui s'imprime dans les Journaux et Revues français et étrangers sur un *sujet*, un *fait*, ou une *personnalité* quelconque?—Adressez-vous, 157, rue Montmartre, à l'**Argus de la presse**. A. CHERIE, Directeur; Paris.—Depuis 10 ans, l' **Argus**, a fournit à ses abonnés *plus de deux millions* d'extraits de journeaux sur n'importe quel sujet.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Α. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ
Ὁδ. Αἰόλου, ἀριθ. 195-197
Ἐκτυποῦνται
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ
ἐπικεφαλίδες σφραγῖδες
παντὸς εἴδους, πάσης ποιότητος
ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΘΗΚΗ
Εὐρωπαϊκῶν Καταστίχων

ΕΚΛΕΚΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ
Ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις
Κατὰ **ΠΕΜΠΤΗΝ** καὶ **ΚΥΡΙΑΚΗΝ**
Συνδρομὴ ἐτησία φρ. 8.50
Ἐξωτερικ. φρ. χρ. 15

ΚΗΦΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ πεπειραμένος συνιστᾶται θερμῶς ὑπὸ τῆς «Ἑβδομάδος» εἰς πάντα θέλοντα νὰ διδαχθῇ τὴν Ἀγγλικήν. Ἀπευθυντέον εἰς τὸ γραφεῖον μας.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμῆμα Πειραιῶς—Κορίνθου—Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς	ἀν. 6.30π	11.10	12.30	Πάτραι	ἀν. 6.45π	11.30	—
Ἀθῆναι	» 7.—	11.45	1.—	Αἴγιον	» 8.25	12.46	—
Κόρινθος	ἀφ. 9.52	2.55	4.17	Κόρινθος	» 12.—	4.25	6.50π
Αἴγιον	» 1.36	6.15		Ἀθῆναι	ἀφ. 3.07	7.25	10.10
Πάτραι	» 2.55	9.55		Πειραιεὺς	» 3.35	7.55	10.40

Τμῆμα Κορίνθου - Ναυπλίου - Μύλων

Κόρινθος	ἀν. 3.20 μ. μ.	Μύλοι	ἀν. 7.40 π. μ.
Ἄργος	ἀφ. 5.30 »	Ναύπλιον	» 8.45
Ναύπλιον	» 6.05 »	Ἄργος	ἀφ. 9.20
Μύλοι	» 6.08 »	Κόρινθος	» 11.30

Τμῆμα Πατρῶν - Πύργου

	π.μ.	μ.μ.	π.μ.		π.μ.	μ.μ.	
Πάτραι	ἀν. 7.05	3.30	5.30	Πύργος	ἀν. 6.10	3.35	
Ἀχαΐα	ἀφ. 7.55	4.20	6.30	Ἀμαλιὰς	» 7.35	5.—	
Μανωλὰς	» 9.—	5.24	—	Γαστούνη	» 8.05	5.32	
Γαστούνη	» 10.—	6.21	—	Μανωλὰς	» 9.02	6.30	
Ἀμαλιὰς	» 10.31	6.52	—	Ἀχαΐα	» 10.07	7.35	6 μ.
Πύργος	» 11.55	8.15	—	Πάτραι	ἀφ. 10.55	8.25	7 π.

Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐναλλάξ. Τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ

Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ὁ καλλιτεχνικὸς οὗτος τόμος πέμπεται τῷ αἰτοῦντι ἐλεύθερος ταχυδρομικῶν ἀντὶ δρ. 2,50.

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ
ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
15—Ὁδὸς Καπνικαρέας—15

Ἠλεκτρικοὶ κώδωνες, ἠλεκτρικαὶ ἰατρικαὶ συσκευαί, τηλέφωνα δι' οἰκιακὰς καὶ μεγάλας ἀποστάσεις, ἐγκαταστάσεις ἠλεκτρικοῦ φωτὸς τροφοδοτούμεναι ὑπὸ τῶν ἐγκατεστημένων ἐν Ἀθήναις ἠλεκτρικῶν σταθμῶν. Ὄργανα ἐναντίον τῆς πυρκαϊᾶς, ἀλεξικέραυνα, ἐπιστημονικὰ ἐργαλεῖα δι' οἱανδήποτε χρῆσιν.

Προμήθεια ἐργαλείων. — Ἐγκαταστάσεις.—Ἐργασία ἐπιστημονική.—Τιμαὶ ἐκτάκτως μέτριαι.